37-ti metai — 10 c.
Nr. 8 * 1952 vasario 21 d.
CLEVELAND, OHIO

DIRVA

THE FIELD

Vol. 37 — 10 c.
February 21, 1952 * No. 8
CLEVELAND, OHIO

PREZIDENTAS TRUMANAS PRIĖMĖ LIETUVIŲ DELEGACIJĄ

LIETUVIAI ŽVĖJAI JAV SENATORIAUS BENTON SVEČIAI

Amerikos Lietuvių Tarybos pastangomis JAV Prezidentas H. Truman vasario 15 d. priėmė Amerikos lietuvių delegaciją iš 12 atstovų. Dalyvavo: Povilas Dargis, Jonas Grigalius, Pijus Grigaitis, Marijona Kižytė, Vincas Kvietkus, Vincas Laukaitis, Leonardas Šimutis, Petras Pivarunas, Albinas S. Trečiokas ir Mikas Vaidyla. Nedalyvavo: adv. Antanas Olis ir Tamas Matas.

Prezidentas H. Trumanas su lietuvių ALT delegacija Baltuose Rūmuose nusifotografavo, išklausė P. Grigaičio perskaitytą memorandumą ir pažadėjo daryti viską Lietuvos ir žudomų Lietuvos žmonių užtarimui. L. I. Centro vedėja Marijona Kižytė perdavė lietuvių žvejų atveštą dovaną — Lietuvos gintaro laivelį, kurį prezidentas su malonumu priėmęs padėkojo ir su visais atstovais atsisveikino.

Vėliau spaudos atstovai ir fotografai teiravosi apie Lietuvą ir darė įvairias nutraukas. Be amerikiečių dalyvavo "Voice of America" lietuvių skyriaus atstovas Kastas Jurgėla, Free Europe lietuviškosios grupės pirmininkas Vaclovas Sidzikauskas ir Liet. Informacijos Centro vedėja Marijona Kižytė, kuri sekančią dieną buvo surengusi spaudos konferenciją Willard viešbutyje.

Delegacija turėjo pasimatymus su šiais JAV senatoriais: William Benton, iš Conn.(d.), Blair Moody, Mich.(d) ir Herbert Lehman, iš New York (d.).

Pasimatymuose su senatoriais dalyvavo ir lieuviai žvejai, kur buvo apklausinėjami ir fotografuojami. Ypatingai senatorius Benton labai maloniai priėmė ir ta proga apdovanojo lietuvius žvėjus — Lionginą Kublicką, Juozą Grišmanauską ir Edmundą Paulauską, savo laidos brangiomis knygomis ir pažadėjo visokią reikalingą ir galimą paramą. Senatorius William Benton davė savo auto mašiną ir šoferį visai dienai, kad ALT atstovai ir žvėjai galėtų greitesniu laiku atlikti reikalus ir apžiūrėti Washingtono svarbesnes vietas. Be to, senatorius Benton pakvietė visą delegaciją ir žvėjus į savo gyvenamąjį apartmentą ypatingam priėmimui, kuriame visi buvo gausiai vaišinami.

Lietuviai respublikonai delegacijos nariai: Vincas Laukaitis, Vincas Kvietkus ir A. S. Trečiokas, ta proga aplankė respublikonus senatorius ir turėjo platesnį pasikalbėjimą su Respublikonų Nacionalio Komiteto vadovybe.

Lietuvos Ministeris P. Žadeikis ALT narius ir lietuvius žvėjus pakvietė pas save vasario 16 dienos proga, dalyvauti drauge su kitais garbingais svečiais.

A. S. Trečiokas

VISUR MINĖTA VASARIO 16-OJI

Argentinoje suruoštas gražus vasario 16 d. minėjimas. Centrinės iškilmės buvo Buenos Aires mieste.

Australijoje vasario 16 d. minėjimas ypač įspūdingai suruoštas Melburne, Sidney ir kt. vietovėse.

Brazilijoje vasario 16 d. šventė Sao Paolo mieste minėta vasario 17 d. Minėjimą suruošė Liet. Kat. Bendruomenė, Liet. Menininkų Klubas ir Kultūrinė Bendruomenė Lituania.

Italijoje Vasario 16 d. proga Romos radijas Rai transliavo lietuvišką programą, kuri dėl techninių priežasčių vietoj vasario 16-sios buvo perduota vasario 13 d. 15 val. 15 min.

Šveicarijos PLB metinis susirinkimas ir vasario 16 d. minėjimas įvyko Zueriche vasario 17 d.

Vatikano radijo siųstuvas Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 34-jų metinių minėjimą transliavo vasario 16 d. (šeštadienį) 18 val. centr. Europos laiku.

„Linksmas" pasiūlymas Korėjoj

Jeigu Višinskis gyrėsi labai skaniai prisijuokęs iš Trumano taikos sąlygų, tai dar skaniau būtų galima pasijuokti iš komunistų pasiūlymo, kurį jie patiekė pereitą penktadienį Korėjos derybose. Būtent, jie pasiūlė, kad paliaubų priežiūros komisijoj, tarp kitų neutralių kraštų atstovų, būtų atstovai ir Sovietų Sąjungos, kaip neutralios valstybės!

Iš viso neutralią valstybę Korėjos reikale nelengva rasti, bet kalbėti apie sovietų neutralumą tai jau tikrai daugiau negu juokinga. Suprantama, tas pasiūlymas buvo atmestas. Viltys, kad paliaubų reikalu galėtų būti greit susitarta, nepadidėjo.

Tiesa, komunistų delegacija atvyko su nauju pasiūlymu dėl politinės konferencijos, kuri turėtų įvykti, jei paliaubos būtų sutartos. Naujame pasiūlyme vis dar nėra aiškaus sutikimo, kad konferencijoj dalyvautų ir pietinės Korėjos delegacija, bet ir durys tam dalyvavimui paliekamos jau nebeužtrenktos. Tą klausimą dabar komunistai jau praleidžia tylomis. Vadinasi, galėsite daryti, kaip norėsite ...

Dėl politinėj konferencijoj svarstytinų klausimų komunistai irgi dabar jau nebesako nieko aiškaus. Esą, svarstysime klausimus "apie Korėjos reikalų taikingą išsprendimą **ir taip toliau ...**" Į tą "ir taip toliau" jie tariasi galėsią "įšmugeliuoti" viską. Jungt. Tautų politikai naujoje komunistų pasiūlymo redakcijoje tuo tarpu temato **tik žodžių, bet ne** komunistų, ypač ne Maskvos **tikslų pasikeitimą.**

Iš to linksmo pasiūlymo — Maskva laikyti neutralia ir itraukti ją į paliaubų priežiūros komisiją — daroma tik tokia išvada; Maskva siekia Korėjos bylloje aktyviau dalyvauti, negu iki šiol. Ypač, jei šūviai būtų nutildyti.

O sprendžiant iš Maskvos propagandos ir iš kalbų, pereitą savaitę pasakytų Maskvoje bei Peipingė, minint Mao — Stalino sutarties dvejų metų sukaktį, atrodo, kad vienas iš artimiausių Maskvos tikslų dabar yra sukurstyti kodaugiau neramumų pietinėje Azijoje. Ir, žinoma, iš anksto suversti kaltę dėl tu neramumų prancūzams, anglams, amerikiečiams ...

Tuo tarpu JT politikos vardų svarbiausias tikslas tebėra — pietinės Azijos klausimas nuo Korėjos atjungti, o kinus bei rusus nuo bet kokių užsimojimų tenai sulaikyti. Kas tuos visai priešingus siekimus suderins.

Užsimenama apie galimybę pavilioti Kinijos valdovus tokiais pažadais: mes jus, galbūt, pripažinsim, gal ir apie Formozą pasikalbėsim, bet jūs: 1) netrukdykit įkurti demokratinę taiką visoje Korėjoje, 2) atsisakykit bet kokių planų pietinės Azijos kraštuose ir 3) atsipalaidokit nuo paklusnumo Maskvai...

Argi Kinijos kompartija su tuo sutiks?

PASITARIMAS LAIDOTUVIŲ ŠEŠĖLYJE

Kad derybos sunkiai vyksta tarp kariaujančių — nenuostabu. Bet ir tarp draugaujančių jos ne lengvesnės. Amerika, Anglija ir Prancūzija vis dar negali susitarti dėl Vokietijos ginkluotų pajėgų įtraukimo į Europos kariuomenę.

Ką tik palaidoję Anglijos karalių, šių didžiųjų kraštų užsienių politikos vadai pasikvietė į Londoną Vokietijos kanclerį Adenauerį toliau tuo reikalu kalbėtis. Vokiečių branginimasis ir prancūzų įtaringumas prieš vokiečius — didžiausios kliūtys, kurias Amerikos užsispyrimas vokiečius būtinai į Europos kariuomenę įtraukti, visdėlto gal ir nugalės.

Prancūzų parlamentas reikalauja, tegu anglai ir amerikiečiai garantuos, kad vokiečiams nebus jokios progos kada nors iš Europos armijos išsiskirti ir atsukti ginklus prieš ją.

Achesonas ir Edenas jau prasitarė, kad šis prancūzų reikalavimas nėra neįvykdomas. Greičiausiai prancūzams teks pasitenkinti tuo, kad Europos armija, drauge su visais vokiečiais, bus laikoma **Atlanto apsaugos sistemos dalimi.** Iš tos sistemos ji negalės išsiskirti, o toje sistemoje juk dalyvauja ir anglai su amerikiečiais.

Prancūzai dar nori, kad anglai tiesiogiai įsijungtų į Europos kariuomenę, bet nuo to reikalavimo prancūzams, turbūt, teks atsisakyti. Jų užsienių ministeris Schumanas parlamente aiškiai pasakė: "Ar nepagalvojate, kad, jeigu jūs atmesite dabartinį projektą, tai amerikiečiai ir kiti gali įvykdyti kitokį projektą, mums daug pavojingesnį!"

Tas kitas, pavojingesnis projektas būtų ne kas kita, kaip įkūrimas atskiros vokiečių armijos ...

Schumanas tuo gąsdinimu prancūzų parlamento dar neįtikino. Siūlomą planą kritikavo net vyriausybėj esančių partijų nariai. Tačiau rezoliucija reikalavo jau tik garantijų, o ne visiško plano atmetimo. Taigi Europoj susitarimas gal ir arčiau, negu Korėjoj.

V. R.

Greit prašykim pagalbos

Visi dar nepamiršome, kaip sunkiai vyko emigravimas iš tremties stovyklų į kitus kraštus. Kiek kovota didesnėse mišrių tautybių stovyklose dėl kandidatų, normų skaičiaus ir kt. Kiek kartų vadin. mitinguose kelta įvairiausi klausimai, bet nemanau, kad IRO emigracijos karininkai pakankamai mus informavo apie emigracijos juridinę pusę. Atsimenu, labai dažnai kildavo šeimų skaldymo reikalai emigruojant, kada, pvz., seneliai dėl amžiaus tam tikrais atsitikimais negalėdavo vykti kartu su šeima arba vaikams susidarydavo galimybė anksčiau išvykti. IRO atstovai greit patardavo — vykite, vėliau susijungsite. Bet daugumas mūsų šeimų atsisakydavo progos vykti, kol nebus galima emigruoti visiems kartu. Tai džiugindavo nevieną mūsų ir kartu stiprindavo, kad mūsų šeimos meilė yra tokia stipri ir graži.

Bet tam tikrais atsitikimais perlengvai pažiūrėta į mūsų jaunuomenę. To pasėkoje gražiausio mūsų tautos žiedo dideli būriai atsidūrė Canadoje, Australijoje ir kitur, o tuo tarpu tėvams buvo lemta išemigruoti į kitus kraštus. Nėra abejonės, kad daugeliu atvejų visa tai skaudžiai atsiliepė mūsų šeimoms ir tautai.

Imkime vieną pavyzdį — pilnametė duktė išvyko į Canadą 1948 m., o tėvai išemigravo į USA. Dukteriai patekti pas tėvus tėra vienintėlis kelias — Lietuvos kvota. Bet ši yra tokia maža, jog esant vizos laukiamam lape nonpreference eilėje, gali tekti laukti 5-6 metus. Pabrėžtina yra ir tai, kad laukiamuoju laikotarpiu prašomasis vizai negali lankytis USA. Taigi vaikui neleidžiama ir tėvų pamatyti ...

Tuo reikalu jau ne nuo šiandie yra susirūpinta šeimų bei organizacijų. Visos šalpos organizacijos, jų tarpe ir BALF'as, veikia atitinkamas valdžios institucijas sureguliuoti šį taip skaudų mums reikalą. Pastaruoju metu patirta, kad šis reikalas yra gerame kelyje.

Senetorius Herbert H. Lehman įnešė bilių HR 2343, kurį priėmus būtų leista įvažiuoti į USA vietinių piliečių ir legaliai atvykusiųjų vaikams, broliams ir seserims. Tai didelis mūsų laimėjimas. Senatoriaus Herbert H. Lehman džiaugsminga iniciatyva yra sveikintina ir remtina. Kas tik galime prašykime U.S. Senatorius ir Congresmanus, kad šis bilius būtų priimtas kuo greičiausiai.

J. R.

MIRĖ KNUT HAMSUN

Žymus norvegų rašytojas ir Nobelio premijos laureatas Knut Hamsun mirė vasario 19 d., Norvegijoj Jis ėjo 92 metus.

Knut Hamsun buvo kilęs iš Norvegijos ūkininkų šeimos. Kurį laiką yra gyvenęs JAV ir duoną pelnęs tramvajaus konduktoriaus darbu.

Paskutiniojo karo metu ties Knut Hamsunu buvo pakibę įvairiausių kalbų debesys. Kada norvegų tauta drasiai kovojo su pavergėjais, Knut Hamsuno vardas buvo maišomas vokiečiams pataikaujančiųjų tarpe. Ir Knut Hamsunas tuoj po karo turėjo saviškiams pasiaiškinti, kodėl jis taip darė.

Kaip ten bebūtų, Knut Hamsun buvo didelio masto rašytojas, išgarsėjęs visam pasauly. Jo nemažai kūrinių buvo išversta ir į lietuvių kalbą.

ANGLIJOS KARALIENĖ ELZBIETA II

Ji yra gimusi 1926 metais balandžio 21 d. Ištekėjusi už Pilypo Mounthatten 1947 m. lapkričio 20 d. Turi du vaikus: sūnų Charles (gimusį 1948 m.) ir dukterį Anne Elizabeth (gimusią 1950 m.)

Rusija vilioja šiauriečius

Vakarai jau daug kartų turėjo progos įsitikinti, kad visi Maskvos taikos karveliai yra ne kas kitas, kaip tankai, apkaišyti nekaltomis paukščio plunksnomis. Žiauriausi priespauda už geležinės uždangos ir imperialistiniai rusų planai Vakaruose nuolat dengiami pūčiant į akis "kilniausias" deklaracijas ir smerkiant tai, kas jų pačių taip stropiai praktikuojama. Tą mes neseniai matėme JT posėdžiuose Paryžiuje. JT pasibaigus, rusų "taikos" politika nesibaigia.

Šiuo metu rusų taikos ofenzyva yra nukreipta į Skandinavijos valstybes. Didelis rusų "linijos" pasikeitimas įvyko, kai staiga nei iš šio nei iš to, Suomija prabylo į Švediją, Norvegiją, Daniją kviesdama 4 šiaurės valstybes sudaryti Neutralią Sąjungą išlaikyti Šiaurės Valstybes už ateities karo ribų ...

Žodžiu, sovietai pakabino ant meškerės Suomiją ir bando išvilioti iš Atlanto Pakto danus su norvegais, ir dar prisiprašyti ir Švediją, kuri ir taip jau pašėlusiai neutrali.

Tai stebėtina, nes dar ne taip seniai Rusija griežčiausiai priešinosi bet kokiems Suomijos susitarimams su kitomis trimis Šiaurės valstybėmis, pabrėždama, kad toks neutralus blokas turėtų tik neutralų pavadinimą, bet tikrumoje būtų pasiruošęs kariauti Vakarų pusėje.

Taigi ta tezė radikaliai pakeista. Rusija, aišku, oficialiai t. y. viešai, dėl tokio bloko sudarymo dar nėra pasisakiusi. Propaganda vedama užkulisiuose, diplomatiniuose priėmimuose, pietuose, koktailiuose ... Tačiau Suomijos Žemės Ūkio Ministeris Kekkonen jau viešai apeliuoja į Daniją ir Norvegiją, kviesdamas tas dvi valstybes išstoti iš Atlanto Sąjungos. Kekkonen straipsnis tuo klausimu buvo atspausdintas valstiečių laikraštyje "Maakansa". Aišku, jis to negalėjo daryti be rusų žinios arba, tiksliau, be rusų įsakymo.

Kekkonen savo straipsnyje aiškina, kad Suomijos draugingumo ir militarinės pagalbos sutartis su Rusija veiktų tiktai kam nors puolant Suomiją arba jei Rusija būtų užpulta per Suomiją.

Tai visai nauja, palyginti, laisva sutarties interpretacija. Pagal sutarties tekstą abi šalys yra įsipareigojusios atsiklausti viena kitos dėl bendros gynybos priemonių karo arba karo gresmės atveju. Tačiau P. Kekkonen dabar apriboja pakto veikimą atvira agresija prieš vieną iš signatarų.

Spėliojama ar tik Rusija nebus sutikus sutarties tekstą "sušvelninti" mainais už P. Kekkonen pagalbą bandant "įvaryti kylį" Atlanto Paktui šiaurėje.

Kekkonen savo straipsnyje dar nurodė, kad remiantis geografiniais daviniais, Rusija galinti būti užpulta tiktai per Skandinavijos — Suomijos sieną. Jei Skandinavijos valstybės vestų griežto neutralumo politiką — Suomijos interesai būtų apsaugoti, nes tada atkristų net teoretinis galimumas pulti Rusiją per Suomiją...

Kekkonen atsišaukimas buvo pačiu suomių smarkiai kritikuojamas. "Social Demokratti", stipriausios Parlamento partijos organas, pastebi, kad Norvegija su Danija jau nuėjusios savo keliais ir dabar kalbėti apie Skandinavijos Gynybos ar Neutralumo Paktą būtų tiek pat naudos, kiek iš pernykščio sniego.

Norvegų "Arbeiderbladet", vyriausybės organas, reaguoja dar stipriau. Jis rašo, kad Norvegija įsijungė į Atlanto Sąjungą gintis nuo puolimų, o ne ruošti kokį nors puolimą prieš Suomiją ar Rusiją. "Mes esame nuoširdūs Suomijos draugai ir mums gaila, kad mūsų kaimynai net svarsto tokias mintis, kaip Kekkoneno ..."

Norvegija aiškiai nepasitiki neutralių pozicijų užėmimu. Ji pakankamai pamokyta pereito karo. Tokie agresoriai kaip rusai nesivaržė ir nesivaržys sudraskyti bet kokią sutartį ir pažeisti bet kokį neutralumą. Tą ir mes, lietuviai, puikiai žinom.

KĄ DARO KOMINFORMAS?

Jau du metai kaip nieko nebegirdėti apie Kominformą. Paskutinis jo oficialus posėdis įvyko 1949 metais lapkričio mėn. Vengrijoje. Jo būstinė dabar Rumunijoje — Bukarešte. Biurai, atrodo, veikia ir Paryžiaus spauda buvo minėjusi, kad dideliame penkių aukštų name dirba 700 tarnautojų. Bet ką jie ten dirba, viešai nebeskelbiama. Spėliojama, ar tik nebus kokia nauja įstaiga pakeitusi Kominformą komunistų politikai varyti.

Kominformo kūrėjas ir pirmasis viršininkas buvo Ždanovas. Jam mirus, kaip ir aprimo ir Kominformo veikla. Kominformo du svarbiausieji uždaviniai, berods, buvo pakenkti Maršalo Plano įvykdymui ir sutriušinti nacionalizmo pasireiškimus satelitinėse valstybėse.

Maršalo Planas sekmingai pravestas ir davė puikių vaisių, nepaisant 1947 metais Kominformo suorganizuotų streikų Italijoje ir Prancūzijoje, o apie nacionalizmo tendencijų šalinimą galima spręsti iš nuolatinių "valymų" Rytų Europoje.

Labai pakenkė Kominformui ir Tito su visa Jugoslavija atsipalaidavimas nuo jo įtakos. Komunistų propagandai tai buvo skaudus smūgis.

Po to, kai kuriems Kominformo vadovaujantiems, vyrams įvyko dar blogiau. Daugelis jų jau anksčiau įkrito į nemalonę, dingo komunistinėje prieblandoje, o kai kuriems karjera pasibaigė visai dar neseniai. Per pastaruosius mėnesius areštuoti dar du Kominformo nariai — steigėjai: Vladislav Gomulka Lenkijoje, ir Rudolf Slansky Čekoslovakijoje.

J. Masiulis, Paryžius

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

Paskutiniuoju laiku į Vilties draugiją įstojo šie asmenys:

33. Užemeckas Bronius, Rochester ..... 10 dol.
34. Tamošaitis S. T. Dr., Cldveland ..... 100 „
35. Narvydas Pranas, Brooklyn ..... 10 „
36. Narvydas Jonas Brooklyn ..... 10 „
37. Puidokas J. B., Brooklyn ..... 10 „
38. Rutkauskas Viktoras, Cleveland ..... 10 „
39. Adomaitis Domas, Gary ..... 50 „
40. Žitkus Pranas, Chicago ..... 25 „

Iki šio laiko į Vilties draugiją yra įstoję 40 narių, bendru $2175 įnašu.

Iš įvairių Amerikos ir kitų kraštų lietuvių kolonijų turime pranešimų, kad artimiausiu laiku įstos visa eilė naujų narių. Ta pačia proga primename, kad pirmasis Vilties draugijos narių telkimo laikas baigiasi kovo mėn. 31 d. Iki to laiko visus tautinės linkmės asmenys ir kviečiame į draugiją įstoti, kad laiku būtų paruošti įgaliojimai, kas asmeniškai negalės pirmam susirinkime dalyvauti. Vilties draugijos nariai, negalintieji asmeniškai susirinkime dalyvauti, turimus balsus galės perleisti dalyvaujantiems ir tuo tiesioginiai dalyvauti sprendžiant tolimesnius Vilties draugijos reikalus.

Pirmasis Vilties draugijos narių suvažiavimas įvyks balandžio mėn. 26 ir 27 dienomis Clevelande.

DIRVA THE FIELD

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — $5.00 in Canada — $5.50, elsewhere — $6.50.
Single copie — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrovės, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išeina kiekviena ketvirtadienį. Redaktorius Balys Gaidžiūnas.

Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — $5.00, Kanadoje — $5.50, kitur — $6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

• Vasario šešioliktosios Akto signataras prel. K. Šaulys, dabar gyvenąs Šveicarijoje, minėjo 80 metų amžiaus sukaktį. Iš viso pasaulio lietuvių gavo daug sveikinimų.

• Skautų vadai neseniai pravedė balsavimus išrinkti vyriausią skautininką, pavaduotoją ir Brolijos garbės gynėją. Vyriausiu skautininku išrinktas Stepas Kairys, gavęs 45 balsus, jo pavaduotoju išrinktas Vladas Šarūnas, gavęs 37 balsus ir gynėju Kęstutis Grigaitis, gavęs 22 balsus. Balsavimuose iš viso dalyvavo 61 asmuo. Visi išrinktieji gyvena Kanadoje. Matyt, kad skautų vadu taip jau buvo sutarta, išrinkti Kanadoje gyvenančius.

• Juozas Bačiūnas ir ponia šiuo metu vasaroja Floridoje.

• Argentinos laikraštis "ABN" atspausdino gen. T. Daukanto atsiminimus apie lietuvių — lenkų santykius.

• Australijos Lietuvių Valdyba, išrinkta paskutiniam suvažiavime, taip pasiskirstė pareigomis: J. Vaičaitis — pirmininkas, K. Kemežys — vicepirmininkas, M. Bogušas — iždininkas, H. Kmitas — sekretorius ir V. Kazokas — švietimo ir kultūros reikalų vadovas. Australijos Lietuvių Valdybos adresas: 82 Slinders St., Darlinghurst, Sydney, N. S. W. Australia.

• Manchesterio mieste, Anglijoje, buvo surengtas literatūros vakaras, kuriame savo kūrinius skaitė F. Neveravičius, St. Laucius, Vl. Šlaitas ir R. Spalis.

• Rašytojas Antanas Rūkas parašė naują komediją "Kojinės".

• Chicagoje vasario 9 d. netikėtai mirė buvęs Lietuvos kariuomenės pulkininkas K. Stebulis. Jis, išėjęs iš kariuomenės ilgą laiką buvo Kėdainių apskrities viršininku. Vokiečių okupacijos metu dirbo Vilkaviškyje.

Į Ameriką atvyko prieš porą metų. Praėjusiais metais buvo sunkiai susirgęs ir gulėjo ligoninėje.

• Hartforde, vietos lietuvių parapijos klebonui leidus, sekmadieniais ir šventadieniais, bažnyčios rūsyje bus pardavinėjamos lietuviškos knygos. Knygų prekybos imasi V. Nenortas (66 John St., Hartford, Conn.).

• Adv. Rapolui Skipučiui, buvusiam ilgamečiui Užsienių lietuviams remti draugijos pirmininkui, dabar gyvenančiam Chicagoje, suėjo 65 metai amžiaus.

• Iš Australijos praneša, kad tenykščio laikraščio "Mūsų Pastogė" redaktorius vėl pasikeitė. Dabar šį laikraštį redaguosiąs Bronius Zumeris.

• Anglijoje, į L. Namų klubo valdybą pirmininku išrinktas B. Daunoras, nariais L. Skripkutė ir V. Dargis, s-gos atstovais įeina inž. Šalkauskis ir inž. Vilčinskas, namų b-vė paskyrė inž. R. Baublį ir D. Daunoraitę.

• Anglijoj Liet. žurnalistų skyrius turi 12 narių, kurie lietuviams taip pat atstovauja Tarptaut. Laisvųjų Europos žurnalistų Federacijoj. Į skyriaus valdybą išrinkti K. Obuolėnas, F. Neveravičius ir St. Žymantas.

• Dail. A. Krivickas vėl suruošė savo kūrinių parodą Stuttgarte, Amerika — House rūmuose. Paroda, atidaryta vasario 1 d., truks iki kovo 1 d. 1950 m. jis sėkmingai suruošė parodas Freiburge ir Konstancoj, o pernai — Heidelberge, Mannheime ir Heilbrone. Dabartinėj parodoj išstatyta 20 darbų.

• Eva Bajoraitė, trejus metus išdirbusi Hamburgo operoj, perėjo į filmų artistes.

• Dabartinis PLB Vokietijos krašto valdybos adresas yra toks: .20a) Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6, Germany.

• Iš pasiųstų į Washingtoną 439 džiovininkų bylų teigiamai išspręsta tik 25 bylos. Džiovininkai tremtiniai Vokietijoje daugiausiai gydosi Gautingo sanatorijoje. Lietuvių yra kelios dešimtys.

• Muzikas Br. Jonušas, apsigyvenęs Chicagoje, organizuoja rinktinį vyrų balsų chorą.

• Kanadoje veikianti LAS, kuri dabar veikia dviem, viena kitai priešingom grupėm, pradėjo bylinėtis Kanados teisme, negalėdami pasidalyti esamą spaustuvės turtą ir leidžiamą nedidelį laikraštį.

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, Ill.
(47-sios ir Damen kampas)
Priima 6-9 val. vak.;
šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.; trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

Kas darosi su bendruomene?

Buvo kalbama, kad — vėliausiai rytojaus dieną — po Amerikos Lietuvių Bendruomenės iškilmingų "krikštynų" New Yorke visuomenei bus paskelbtas statutas, kuriuo vadovaujantis bent jau pritariantieji tam sumanymui galės pradėti atitinkamai organizuotis. Tiesa, niekam nebuvo aišku, koks iš tikrųjų tas statutas bus, bet gražių iškilmių nuotaikoje visi buvo linkę pasitikėti, kad jis jau bus tvarkoj, nes gi "iškultas" specialioje studijų komisijoje, kur dalyvavo įvairių mūsų visuomeninių grupių atstovai, "persijotas" iš šalies prisijungusių talkininkų ir, pagaliau, patikrintas pačių ALT vadų.

Bet, štai, praėjo jau trys mėnesiai, o to statuto, netgi jo projekto, niekas, išskyrus gal tik kelis "pateptuosius", ligi šiol nėra matęs. Jau kelis kartus kartoti vieši priminimai, jog laikas tą statutą parodyti, **nesusilaukė jokio dėmesio.** Ką gi tai reiškia?

Būtų dar nieko, jeigu būtų bent pasakoma, jog atsirado reikalo tą statutą dar ir dar kartą peržiūrėti, tikrinti, dailinti. Būtų tada galima tik skųstis dėl perilgo vilkinimo.

Tačiau dedasi kažkas daugiau. Vienur kitur jau kuriasi apylinkių laikinieji komitetai, kurie tvarkosi, kaip kas išmano, tiesiog tardami, kad "prisitaikysim prie detalių paskui". O Waterbury, kur yra net du LOKo prezidiumo nariai, jau visai smarkiai pradėta eiti prie apylinkės steigimo.

Kaip, kuo vadovaujantis, kai nėra įstatų? Ogi — LOKo dviejų narių (ar, pagaliau, net vieno!) nurodymais, kurie, kaip paaiškėjo, esą parengti... ateitininkų sendraugių posėdžiuose. LOKo narys, esą, pirma rėmėsi pirmininko specialiais įgaliojimais, bet vėliau paaiškėjo, kad jokių įgaliojimų jis neturi. Pagaliau, pirmininkas ir negali tokių specialių įgaliojimų duoti. **Turi būti priimtas ir viešai paskelbtas statutas.**

Waterburiečiai nepasidavė. Jie nutarė, kad ir jų balsas jų bendruomenės susiorganizavime turi šį tą reikšti. Bet ir jiems, ir visiems kitiems vistiek yra nepatogu ir netinka organizuotis be jokių taisyklių, visiškai aklai. Vadinasi, tektų reikalauti, kad LOKas pagaliau paskelbtų statutą!

Bet... ar šiandien vis dar galima pasitikkėti, kad tai bus statutas, kuriuo visuomenė ištiesų galėtų sutikti vadovautis tokiame svarbiame reikale?

Abejonės ir nepasitikėjimas atsiranda štai dėl ko: 1. Atrodo, kad per šiuos tris mėnesius statutas **vienos LOKo narių dalies buvo įvairiai kaitaliojamas** — taip spėti yra pagrindo remiantis tuo, kad iš LOKo viršūnių buvo girdėta įvairių, net prieštaringų aiškinimų, kaip kokius dalykus statutas numato tvarkyti; 2. Yra pagrindo manyti, kad visi tie kaitaliojimai ir statuto projekto ilgas slėpimas yra surištas su jieškojimo būdo ne tiek kaip tikslingiau suorganizuoti bendruomenę, kiek — **kaip padaryti, kad jos vadovybė būtų sudaryta paklusni vienai pasaulėžiūrinei grupei...** Du ar trys prezidiumo nariai, pasiėmę visą "reto sukimą" į savo rankas, ne tik prasitarimais apie būsimą statutą, bet ir veiksmais, bandytais vykdyti to statuto nei nelaukiant; jau parodė, kad visos pastangos dedamos kaip tik šita linkme.

Ar taip buvo galvota, kalbant apie bendruomenės organizavimą? Žinoma, ne. LOKe yra ne trys, o aštuoni nariai. **Ar jie visi imasi atsakomybę už tokį dalykų kreipimą?**

Esame tikri, kad didelė visuomenės dalis — tos visuomenės, kuri iš esmės bendruomeniniam susiorganizavimui nuoširdžiai pritaria — su tokiu iš anksto kažkur slaptai suplanuotu bendruomenės tvarkymu **nesutiks.** Jei kas mano, kad su tuo nereikia skaitytis ir vistiek daryti savo, imasi atsakomybę už to sumanymo galimą visišką sukompromitavimą ir veda tą reikalą į liūdnas laidotuves. Būtų dar ne visai vėlu imtis griežtų žygių šitam pavojui pašalinti.

K. D.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo proga DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti aukojo šie skaitytojai:

Balceris E., Chicago	$1.00
Valiukėnas J., Rochester	1.00
S. V.	1.00
Tveras Ant., Chicago	1.00
Labanauskas V., Chicago	1.00
Janukevičius T. Hartford, Conn.	1.00
Gilvydis A., Detroit	2.50
Kalėda D., Pittsburgh	1.00
Kazlauskas A., Worcester	1.00
Orentas S., Delavan, Wis.	2.00
Maziliauskas Ed., Cleveland	1.00
Klabis Vanda, Brockton	1.00
Dzekonskas Petras, Detroit	1.00
Yokubaitis M., Watertown	1.00
Žurauskas J., Rochester	1.00

TAUPYTI GALITE IR LAIŠKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!
STANDARD FEDERAL
STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA AMERIKOJE MOKA AUKŠTA DIVIDENDA
TURTAS ..... per $31,000,000
ATSARGOS FONDAS ..... „ $ 3,000,000
STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. VIrginia 7-1141
Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų, ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro, trečiadieniai uždaryta.

Ar žinai?

Vasario 6 d. 11 val. vakaro tarnas Danielius Long atnešė karaliui Jurgiui VI puoduką kakao. Karalius, po sėkmingos medžioklės, lovoje skaitė sporto žurnalą. Tarnas buvo paskutinis žmogus, kuris matė Anglijos karalių gyvą.

Kitą dieną Norfolko gyventojai liūdni slinko prie Sandringhamo pilies. Mirė karalius, tegyvuoja karalienė!

Karalienė Elžbieta, kaip ir visi kiti Anglijos karaliai, tik karaliaus, bet nevaldys. Tačiau ji turi daug teisių ir pareigų. Pvz., parlamentui pritarus, ji skiria teismų teisėjus, kurie daro sprendimus jos vardu. Kadangi teismai veikia karalienės vardu, juose negali būti iškelta jokia kriminalinė byla prieš karalienę, netgi jei ir žmogžudystė būtų įvykdyta. Ji gali kiekvienam piliečiui teikti kilminguosius titulus. Ji yra anglikonų ir presbiterijonų bažnyčių galva. Ji yra vaikų, idijotų ir lunatikų globėja.

Jos galva bus atspausta monetose. Jos asmeniška korespondencija keliauja be jokių pašto ženklų. Jos automobiliui nereikia jokio leidimo ir ji gali važiuoti kokiu tik nori greičiu. Ji gali savo seseriai Margaritai patarti už ko ir kada ji galinti ištekėti.

Ko Elžbieta negali? Ji negali nieko kalbėti apie politiką, negali nepasirašyti parlamento priimtų įstatymų, negali savarankiškai parašyti jokios kalbos. Ji negali būti liūdininkė teisme.

Elžbietos turtai dideli. Karūnos brangenybės siekia 140 milijonų dolerių. Auksinis pietų servizas Buckinghamo karališkuose rūmuose yra 10 milijonų dolerių vertės. Senos turtų kolekcijos ir Windsoro pilies biblioteka siekia fantastiškas sumas.

600 gulbių, šimtai tūkstančių akrų žemės, pilys, aukso ir sidabro kasyklos, jei tokių būtų Anglijoje, priklauso Elžbietai. Tiesa, visos gautos iš šių turtų pajamos atitenka ne jai, bet parlamentui. Tačiau, už tai parlamentas paskirs jai metinį atlyginimą. Jos tėvas gaudavęs apie pusantro milijono dolerių per metus. Elžbieta gausianti daugiau.

Nors Elžbieta savo nuosavybių negali nuomuoti, tačiau iš Munros of Foulis kunigaikštijos ji gauna simboliškai metinės nuomos vieną sniego gniuštę, o iš Athollo — vieną baltą rožę.

Kaip karalienė ji nemoka jokių valstybinių mokesčių.

*

Amerikos spauda pakartojo iš Vatikano gautą žinią, kad Kaišedorių vyskupas yra iš Lietuvos ištremtas į Sibirą. Baltijos kraštų religinę hierarchiją komunistai visiškai sunaikino.

*

Vienas amerikietis sumanė rinkti "Time"- žurnalo viršelius, ant kurių dažniausiai buna įžymiųjų pasaulio žmonių portretai. Viršelius iškirpęs, jis pasiuntė juos portretų savininkams, prašydamas jų autografų. Savo parašus ant tų viršelių uždėjo Indijos Nehru, gen. MacArthur, Eisenhoweris, net prancūzų gen. de Latre, bet Josifo Stalino sūnaus autografo rinkėjas negavo. Maskvos ambasadorius Washingtone siuntą, skirtą Vasily Stalinui, sulaikė ir gražino rinkėjui.

Geležinė uždanga Rusijoje yra ne tik eiliniam piliečiui, bet ir raudongalvio Stalino sūnui.

*

Gallupo institutas viešajai nuomonei tirti sako, kad amerikiečiai į klausimą, kuri politinė partija — demokratų ar respublikonų yra geriausia, atsakė taip: 41% demokratų partija geriausia, 32% — respublikonų, 18% nesudaro skirtumo ir 9% nežino, kuri partija yra geriausia.

*

Havajų salyne yra priskaitoma pusė milijono gyventojų. Didžiausią procentą sudaro japonai — 40%. 15% gyventojų yra kaukaziečiai, o tik 3% yra grynųjų havajiečių.

*

Demokratų prezidentinis kandidatas Keefauver vienoje kalboje pastebėjo, kad Amerika savo užsienio politiką dažnai kreipusi taip, kaip Stalinas norėdavęs. Bet, jis sako, jei mes savo vidaus politikos netvarkome pagal Amerikos banditų (racketeers) užgaidas, tai neturėtume vesti ir užsienio politikos taip, kaip nori pasaulio banditas Stalinas.

*

Glasspar bendrovė pagamino plastikinį automobilį, kurio liemuo ir sparnai tesveria 185 svarus. Tokio automobilio liemuo yra stipresnis už plieninį, nerudija ir nesilanksto, katastrofos atveju lengvai ir pigiai pataisomas. Visas automobilio viršus kainuoja 625 dolerius. Įvairioms bendrovėms siūloma pradėti tokių automobilių gamybą.

J. Stpž.

Patark ir kaimynui,

kad prenumeruotų

DIRVĄ

KRANKLYS

VIKTORAS MARIŪNAS

Tą vakarą pralėkė kranklys taip žemai, taip negerai krankdamas, ir man nereikėjo eiti su mergom maudytis. Bet, sakiau, kas atsitiks, ar tai man jau būtinai turi atsitikti. Eidavau juk kas vakarą ir — nieko. Būčiau nėjęs su mergom vakarais maudytis, bet kad buvo baisiai smagu vandeny po saulėlydžio. O bene aš vienas maudydavaus: ir Česnakų Bronius ir Mockų Vladas ateidavo taip pat. Būtume ėję vieni, ne su mergom, bet Nemune gyveno diedas su gyvatės kūnu ir griebdavo į savo didelę gerklę kiekvieną vaiką, kurį temstant vandeny rasdavo. Tą diedą pats savo akim mačiau. Jį tėvas man parodė, kai sykį vakarė sėdėjova ant upės kranto. Lyg pats vanduo raibuliavo mėnesienoje jo gyvatinis liemuo ir dideliausia balta barzda už tos ribos, kur vakarais Nemune atsiranda juodoji gelmių juosta.

Jau Buožių Karklinis ne sykį sakė, kad, pamatęs kranklį po saulės nusileidimo, verčiau niekur neik iš kiemo. Bet aš vakarinio vandens kvapą jau nuo namų slenksčio užuodžiau, ir du arkliai nebūtų sulaikę mane nuo ėjimo.

Eidamas pro valsčiau arešto namus, jų gale nuo Nemuno pusės radau jau tris vyrus bestovinčius. Jie susirinkdavo čia kas vakarą: Paulionių Mečys, Rimkų Antytis ir Sutkaičių Juozas, o dažnai dar ir kiti būdavo. Jie visi praėjusią vasarą baigė ganyti karves ir savo tarpe vadinos vyrais, ir mes juos taip vadindavom (pamėgintum nevadint!) bet, ana, toki ūsočiai, kaip Izokaičių Vincas ar Pypkių Jonas juos vis dar piemenim šaukdavo. Mano plaukai šiaušdavos pagalvojus, koks ilgas kelias iki vyro su merga po pažastim.

Žinojau, kad šitie vyrai, kur stovėjo namo gale, kai mergos ims maudytis, ateis ir susitūps už karklų ir žiūrės į Belvedarį anoje pusėje Nemuno, tik truputį žemiau. Kone nuo pat vandens tiesės jo balti laiptai į augštą kalną, į baltus namus, o juose gyveno karalius, tik nežinia koks. Sykį aš pavėlavau maudytis, tai radau vyrus jau sutūpusius ir pro plikas mergas į Belvedarį bežiūrinčius. Pritūpiau ir aš pažiūrėti ir mačiau, kad čia ne kitaip, Belvedaris lygiai gražus ir iš Nemuno žiūrint, tai nuėjau pas mergas, nusirengiau, įlipau į vandenį ir surikau pilna gerkle: "Vyrai, eikšekit, ko tupit te už karklų!" Mergos, kad sukliks, o už karklų girdėjos tolstančio bėgimo dundesys. Dar tą patį vakarą gavau nuo vyrų gerą niuksą į kuprą, ir nuo to sykio niekad nedrįsau jų šaukti, kai jie žiūrėdavo į Belvedarį iš anapus karklų mergoms besimaudant.

Nemune jau buvo subridusios kelios mergos ir abudu mano draugai. Gyvatinis diedas buvo pradėjęs virtis vakarienę, ir nuo vandens kilo skysti nupilkėję garai. O ne taip toli nuo kranto ėmė jau atsimušti juodoji juosta, ir aš staipiaus pasižiūrėti, ar pats diedas nebus kur pasinardyt atplaukęs. Kranklio nebuvau užmiršęs ir jaučiau visai gerą baimę, kad ir su mergom eidamas maudytis. Bet Bronius su Vladu mane pirma aptaškė, o paskui, nieko nelaukę, įsitempė į vandenį. Tada aš jiems pradėjau šaukti:

— Palaukit, ką pasakysiu!

— Na, o ką?

Mano veidas buvo kaip pridera rimtas ir juodu susyk išplėtė akis:

— A judu matėt?

— Ne, o ką?

— Kranklį. Lėkė visai žemai ir kad krankė, vyruti, tu mano!

— A vakare?

— Vakare. Visai ką tik.

Abudu metė akį į juodąją juostą, o paskui susyk nėrė į krantą. Bet aš baisiai norėjau maudytis, tai surikau:

— Nebėkita. Einam verčiau pas mergas. Prie didelių jis nedrįsta artintis.

Mergos nardė, taškės ir plaukiojo po trumpą galiuką. Man buvo gana juokinga, kad jos, kur buvusios, kur ne, ypač kai stačios viena su kita kalbėjos, vis ir vis dėdavo savo rankas ant krūtinių. Šalia manęs taip padarė Keršaičių Gabrinė, tai jos neiškentęs paklausiau, ar tiems daiktams šalta pasidarė. O ji neatsakė, tik pagriebė mane už rankos, pradėjo mėtyt į viršų ir į vandenį murdyt, kvatotis ir vis arčiau į juodąją juostą tempti. A ji pasiūto, pamaniau, ir jau taisiausi pradėt klykti, bet ji užėmė man burną ir sušuko į ausį:

— Tylėk, durniau!

Merga buvo augšta, juodų plaukų ir tamsaus kūno ir stipri. Galėjau spardytis, kiek patinka, ji pasikėlė mane iki savo kaklo, spustelėjo prie šlapios krūtinės ir pabučiavo, ilgai ir stiprlai. Mano brolis sykį užsispeitė kambario kampe Leibos Ickę ir ėmė trinti jo lūpas su lašiniais. Ickė tik ungštė, raivės ir visas pamėlo. Lygiai tą patį dariau aš, Gabrinės bučiuojamas. Pagaliau įsispyriau abiem kojom jai į pilvą, ji atleido rankas ir aš pliaukšterėjau ant

Vokiečių dėkingumas lietuvių tautai

Pereitų metų laikotarpyje Vakarų Vokietiją pasiekė keletas šimtų buv. Rytprūsių gyventojų vokiečių, išgyvenusių Lietuvoje 3-6 metus.

Per šį laikotarpį beveik visi yra pramokę lietuvių kalbos, gi vaikai kalbėjo lietuviškai, visai be vokiško akcento. Man asmeniškai teko sutikti vieną Tilžės mokytoją ir jo šeimą, kurie pasiekė Bamberg'ą, Vokietijoje. Šių laimingųjų išgyvenimai Lietuvoje pasipylė Vakarų Vokietijos periodinėje spaudoje. Visuose reportažuose išreiškiamas lietuvių tautos didvyriškumas, neturintis pavyzdžio geraširdiškumas ir jos kova dėl laisvės.

Buv. Tilžės mokytojas savo įspūdžius apie dabartinės Lietuvos gyvenimą atpasakojo Bamberg'o katalikų dienraščiui "Fraenkischer Tag".

Autoriaus reportaže atsispindi tas didis lietuvių tautos laisvės troškimas, jos kietai vedama kova. Jam tekę porą kartų susitikti su lietuviais partizanais. Prieš repatrijuojant iš Lietuvos, eilė lietuvių bandę sukurti šeimas su repatrijuojamais, tikslu pakliūti į Vakarus. Bet visiems tekę nusivilti, nes tokios šeimos buvo Sovietinės Lietuvos "įsaku" atšauktos, vokiečiai prievarta išvežti iš Lietuvos, gi tokių lietuvių likimas, autoriui jau nežinomas.

Š. m. vasario 6 d. Cleveland'o vokiečių dienraštis "Waechter und Anzeiger" savo skaitytojams pateikia sekančio turinio žinią iš savo "Alte Heimat":

"LIETUVIS APSIĖMĖ BŪTI LIUDININKU

Karaliaučius. Keturių savaičių laikotarpyje iš 72 asmenų, 60 mirė badu; pranešė neseniai į Vakarų Vokietiją pakliuvusi Karaliaučiaus gyventoja apie baisenybių laikotarpį (taip vadinamą) Karaliaučiaus bado žiemą (1946-1947).

Lavonai būdavo mirusiųjų namuose sukraunami kambaryje, nes niekas nepajėgdavo sukaupti tiek jėgų: iškasti laidojimui duobę stipriai įšalusioje žemėje. Motinai mirus, pasisekė iš mirties ištrūkusiai dukrai, prekiniu traukiniu, pabėgti į Lietuvą, kas daugybei Rytprūsių gyventojų reiškė paskutinį išsigelbėjimą nuo bado mirties. Lietuvos ūkininkų, vokiečiai visad buvo priimami ir energingai paremiami, nežiūrint, kad sovietų milicija ir komunistų agentai pasislėpusių vokiečių jieškodavo.

1949 m. sovietinės Lietuvos įstaigos įsakė vokiečių registraciją ir 1951 m. visus vokiečius suvežė į Kauną.

Kas iš vokiečių galėjo nurodyti du liūdininkus, kurie garantavo, kad jis yra tikrai vokietis, tas būdavo paskiriamas transportui į Vokietiją.

Karaliaučiaus gyventoja pasakojo, kad kiekvienas vokietis galėjo tuč tuojau rasti 20 lietuvių, kurie buvo pasiruošę padėti, ir tokį liūdijimą padaryti".

V. Senkus

KOVOS PRIEŠ RAUDONUOSIUS

Admirolas Alan Kirk, pereitą savaitę pasitraukęs iš Ambasadoriaus Rusijai pareigų, vasario mėnesio 10 dieną pranešė Amerikos spaudai, kad jis perėmė vadovybę pabėgėlių, kurie mėgina padėti rusų žmonėms nuversti komunistų valdžia.

Jis pareiškė spaudai, kad jo buvimas Sovietų Sąjungoje patvirtino jo įsitikinimą, jog žmonės, gyvenantieji po Sovietų valdžia, turi būti rūpestingai atskirti nuo pačios valdžios.

"Jeigu sovietų valdžia yra mūsų priešas, tai Sovietų Sąjungoje pavergti žmones yra mūsų geri draugai. Dabar jie yra vergai, bet ateityje bus pirmieji mūsų sąjungininkai kovoje laisvojo pasaulio prieš komunizmo pavojų". Buvęs Amerikos ambasadorius Maskvoje Kirk dabar vadovaus Amerikos Komitetui Išlaisvinimui Rusijos žmonių.

Toji organizacija savo centrinę įsteigs Muenchene. Per savo leidžiamus laikraščius ir radio psichologiniai kovos prieš Stalino valdžią. Ypatingai džiugu, kad šis garsus diplomatas vietoj kad pasitraukus iš viešojo gyvenimo ir pradėjus rašyti memuarus, pradeda kovą. Iš šito jo pasiryžimo mes galim suprasti, jog neveltui jis savo laiką praleido Maskvoje.

Albertas Gasis

LITUANISTIKOS INSTIT. NARIAI

Lietuvių Profesorių Draugijos Amerikoje valdybai priėmus Lituanistikos Instituto statutą ir jo pirmiesiems žingsniams organizuoti Laikinuoju Prezidentu pakvietus Dr. P. Joniką, dabar sudaromi instituto organai.

Šiuo metu jau yra pakviesti statuto numatytieji tikrieji nariai į mokslinį instituto branduolį.

Kadangi Lituanistikos Institutas yra mokslo įstaiga, tai pagal įstatymą į jį automatiškai įeina lituanistinių specialybių atstovai Lietuvos Mokslų Akademijos akademikai, nariai bendradarbiai bei korespondentai ir sekcijų vedėjai, esą Vakarų pasaulyje. Pačios LPDA Valdybos nutarimu, atitinkamu statuto straipsniu pasirėmus, į tuos pirmuosius instituto mokslinius narius pakviesti (per Laikinąjį Prezidentą) visi lituanistinių specialybių (kalbos, literatūros istorijos, tautotyros, Lietuvos proistorės, istorijos ir geografijos) asmenys, kuriuo nors titulu dėstę Lietuvos aukštosiose mokyklose arba dabar dėstą tokiose mokyklose JA Valstybėse. Tuo būdu į mokslinį Lituanistikos Instituto narių branduolį yra pakviesti šie asmenys: M. Alseikaitė-Gimbutienė, K. Avižonis, J. Balys, A. Bendorius, M. Biržiška, Vc. Biržiška, J. Brazaitis, L. Dambriūnas, Z. Ivinskis, J. Jakštas, V. Krėvė, A. Kučas, V. Maciūnas, J. Matusas, K. Pakštas, A. Plateris, J. Puzinas, A. Salys, A. Sennas, Pr. Skardžius, S. Sužiedėlis, A. Šapoka, V. Trumpa, A. Vasiliauskas, V. Viliamas.

Pavergtoje tėvynėje

Ekonom. gyvenime tik ir skamba bolševikų šūkiai, parodą realią tikrovę: "visomis jėgomis išpildyti prievoles", "neatsilikite", "sėta lėtai ir blogai", konstatuoja kom. spaudoj G. Halinovas, nors "kolūkiams jau įteikiami amžino žemės valdymo aktai". Pirmasis tokį aktą, faktiškai reiškiantį juridinį tų žmonių amžiną pririšimą prie žemės, gavo Čkalovo vardo kolūkis. Tuo reikalu pranešimą padarė rajono vykd. k-to pirm. Olekas. Visų vardu paskelbta rezoliucija, kad "ž. ū. artelės nariai labai dėkingi Sovietų valdžiai, ypač drg. Stalinui, didžiausiam ž. ū. darbininkų globėjui". Senųjų dvarininkų globa prieš šį naują "globėją" nublanksta kaip šešėlis.

* *

"Sov. Litva" (Nr. 275/51) skelbia, kad Pabaltijo sov. tautų etnografinėj konferencijoj bolševikinis "mokslininkas" H. Čoboksarovas paskelbė, jog "Stalino nuomonė Pabaltijo tautų kalbotyros srityje nustatė naujasias gaires tų tautų kilmei išaiškinti..." Taigi, visiems ten dabar turi būti aišku, kad lietuviai su latviais — kilę iš rusų...

* *

Respublikiniame komjaunuolių aktyvo suvažiavime sekr. Raguotis paskelbė, kad svarbiausias komjaunuolių uždavinys — pionierių auklėjimas. Dėl to jo pareiškimo tenka nebent tiek pastebėti, kad visi jie jau "išauklėti", nes prievarta pradžios mokyklos mokiniai surašyti į pionierius. Tačiau vis tiek Raguotis dar apkaltino vaikų literatūros autorius "už rimtus iškraipymus", kad jie nepadedą vaikų "perauklėti". Už tuos "iškraipymus" išbarta net tikra bolševikų pataikūnė Liūnė Janušytė, A. Berezovas ir Mieželaitis, taip pat "Komjaunimo Tiesa", "Molodež Litvy", žurnalas "Jaunimo gretos", "Žvaigždutė" ir "Lietuvos pionerius".

* *

Kaip rūpinamasi darbininkais, rodo šie pavyzdžiai: Vilniuje Valst. Tresto darbininkų antrajam bendrabuty krosnys įrengtos blogai, kai kuriuose kambariuose žiemą jomis visai negalima šildyti. Tresto kom. skyriaus virš. Orlovui tie defektai betgi nerūpi, nes jis pats — gyvena gerame bute. Panaši padėtis ir Panerių g-vės 19. Čia 6 asmenims tėra tik 3 taburetės, 1 stalas, o ir tas pats — vos su viena koja. Neužtaisytos durys, nėra net kablio, kuriuo būtų galima jas užkabinti. Grindyse plyšiai, languose trūksta stiklių.

Minės Klaipėdos sukaktį

Tiek vokiečių vyriausybė, tiek visuomenė, o ypač patys pabėgėliai ir tremtiniai, atsidėję seka įvykius ir kur galėdami reaguoja. Vadin. Aktion Ostpreussen norima suregistruoti visi Rytprūsių, taip pat Klaipėdos krašto vokiečiai ar vokiečių kilmės žmonės, kurie per karą ar po jo buvo bolševikų iššudyti, deportuoti į Sibirą ar jų kitokiais būdais terorizuojami. Paskum visi tie duomenys ruošiamasi, kaip akivaizdus bolševikų vykdomo genocido ir kt. žiaurumų įrodymas, įteikti su atitinkamu pareiškimu Jungt. Tautoms, nes tokiai poniai Rooseveltienei vis dar "trūksta įrodymų..."

1950 m. rugsėjo 13 d. V. Vokietijoje buvo surašyti 1.231.143 iš Rytprūsių kilę žmonės. Vokiečių vyriausybė jau pateikė JT duomenis, kiek jos karo belaisvių dar tebėra Sov. Sąjungoj ir kiek žmonių žuvo ar pasigendama. Tokių negrįžusių yra dar apie 1,3 mil.

Kad nebūtų "išnešti už skliaustų", Klaipėdos krašto vokietininkai visokiais būdais stengiasi įrodinėti, kad negalima "palikti vokiečių už 1937 m. sienų", kad Klaipėdos kraštas yra "organiškai suaugęs su visa Vokietija" ir t.t. Nors tų jų tvirtinimų oficialiai nesilaiko nei vokiečių vyriausybė, nei net jų centrinės pabėgėlių organizacijos, vis tiek vokiečiai reikalauja "gražinti juos į jų senąją tėvynę Klaipėdos krašte".

Šiemet rugpjūčio 2 ir 3 d. Hamburge ruošiamas pats didžiausias iš buv. Vokietijoje Klaipėdos krašto vokiečių suvažiavimas. Daromi pasiruošimai taip pat minėti Klaipėdos 700 metų sukaktį, nes vokietinis Klaipėdos miestas jų, kaip kad jie skelbia, buvęs įkurtas 1252 m. rugpjūčio 1 d. Kadangi toji diena išeina penktadienį, tad numatytosios iškilmės nukeltos į šeštadienį ir sekmadienį.

Šiemet rugpjūčio 3 d. milijonai visoj Vokietijoj esančių vokiečių pabėgėlių švęs "tėvynės dieną". Hamburge tos iškilmės bus suplaktos su Klaipėdos 700 m. įkūrimo sukaktimi. Hamburgo senatas Mejeriui pasižadėjo tuo reikalu kiek galėdamas padėti. Konkrečiai smulkesnė iškilmių programa buvo aptarta sausio 27 d. Hamburge. Vokiečiai tuo būdu nori paneigti, kad prieš juos lietuviškame pajūryje nebuvę jokios Klaipėdos ir kad tik jie esą tikrieji jos įkūrėjai. Paskiausiai net termino "Memel" kilmę vėl pradėjo savotiškai aiškinti — vis kaip jiems atrodą patogiau.

Komendantas Aronovičius dar ir šiandien vis žada tuos trūkumus pašalinti, o fabriko dir. Sielianovas visai nelanko darbininkų bendrabučių, nors abu skelbiasi, jog taip rūpinasi darbo žmonėmis, kaip niekas kitas. Tokių pavyzdžių yra ir daugiau.

* *

Ir Lenkijos istorikai gavo iš Maskvos įsakymą kiek galint greičiau pritaikyti visą Lenkijos istoriją prie liaudies demokratijos principų". Lietuvoje tai jau seniai padaryta. Į Lenkiją taip pat nuolat vežama rusų mokytojų. PIA Nr. 3/52 praneša, kad Vilniuje pradėta spausdinti "Krasnaja Zvezda". Spaudžiama trimis kalbomis: rusų, lietuvių ir lenkų.

FAUSTAS KIRSA

ŠVENTAS AKMUO

Sunkus akmuo man užgulė krūtinę,
Akmuo šventasis, aukuro akmuo,
Akmuo kapų, šventovių ir paminklų,
Per ištremtį keliaujant man namo.

Kaip žiedų atlapę aš akmeniu alsuoju,
Kaip meilę prarastą aš jį jaučiu širdy,
Su juo plaukiu mares, su juo keliuos per kalnus,
Su juo mintis kovoj garbinga ir didi.

PALAIMINTOS VALANDOS

Ir būna valandų, kada tu girtas nuo idėjų
Klajoji žemėje, kaip deimantų vagis:
Silpni pavydi tau, kad tu esi minties karalius,
Nors gyveni gėlelių syvais kaip drugys.

Tos valandos palaimintos kaip ašaros šventųjų:
Iš jų pasaulio visas grožis ir jėga,
Paminklų akmenys atskleidžia dvasios veidą,
Stebuklų prarajos pakyla uždanga.

JAUNYSTĖ

Jaunystė su žiedais balandžiais nuplasnojo
Atsimenu šventai: lelijos saulę mojo.
Aš skyniau jas ir mylimajai dovanojau.
Kokia graži ir lelija ir mylimoji!...

Senas knygas,— naujom; senas maldas kartoju;
Pavasariai tie patys: paukščiai ir artojai,
Ir lovon guldamas kaip kūdikis žegnojuos,—
Jaunyste, ko tu kaip šviesi uola sustojai?

(Iš naujos knygos "Šventieji Akmenys")

Ar jau pirkai

Viltie s,

spaudos ir radijo

draugijos

nario lakštus?

nugaros į vandenį. Bridau į krantą verkdamas ir įsiūtęs. Kranklys niekad nemeluoja, ko ėjau šįvakar maudytis! Prišoko Bronius su Vladu, rimti ir pasirengę klausti. Bet aš buvau greitesnis su atsakymu:

— Gabrinė pabučiavo!

Bėda buvo per daug didelė ir per daug žinoma, kad būtų reikėję daugiau žodžių. Rengėmės susikrimtę ir visokios vilties netekę. Kas buvo visų trijų galvose, išsprūdo su Broniaus žodžiu:

— Tai dabar tau ūsai nedigs.

Poškos Turlę mažą merga pabučiavo, ir vyras užaugo be ūsų ir su plonu vaikišku balsu. Niekur netiko, nei prie vyrų, nei prie vaikų. Dar nei tikro vardo neatgavo, kaip buvo Turlė mažas, taip ir liko Turlė. Gyvas ir baisus grėsmės paveikslas visiems į vyrus lipantiems. Verkiau tyliai, bet iš pačių dvasios gelmių. Jeigu būčiau koją į akmenį nusimušęs ir žliumbęs, kraują ranka užspausdamas, Bronius su Vladu būtų šposus krėtę ir kvailiausių patarimų davinėję. Bet mergos pabučiavimas buvo jau dangų ir žemę sukrečiantis reikalas, ir juodu patys buvo netoli ašarų. Tada Vladas nedrąsiai išsitarė:

— O kad taip pas Tamulių Antaną nueitume.

Koks nors šiaudo galas ar skustuvas skęstančiam vis dar turėjo būti. O jei kas dėl bėdų su mergom galėjo turėti kokį išganingą patarimą, tai tik Tamulių Antanas. Mergos prie jo ir be vyšnios sakų lipdavo, visos mergos, o Elzei jis jau buvo parnešęs tris benkartukus iš Tilžės, kur su sieliais per vasarą po kelis sykius nuplaukdavo. Kai paskutinį Elzė gavo, Vladas neištvėrė iš pavydo, nubėgo pas savo mamą ir ėmė jai sakyt, kad ir ji paprašytų Antaną parnešti tokį mažą benkartuką iš Tilžės. Bet gavo nuo mamos į kuprą ir nežinojo, už ką.

Kaip mat įtikėjau, kad Tamulių Antanas gali reikalą pataisyti, ypač dar tokį šviežią, ir nustojau verkti. Tada dar prisiminiau, kad Antano ir Gabrinės draugystė nekokia, nes pats mačiau, kaip jis ją šilely anąsyk visaip lamdė ir į kaklą kandžiojo. Nešėme visi trys mano bėdą pas Antaną su vienintelio kelio nuojautomis.

Antanas buvo pasikabinęs švarką ant vyšnios šakos ir varė iš jo dulkes, gera jėga mušdamas nugarą neperilga lazdute. Sustojom ir laukėm, kol jis pats mus prašnekins. Jis matė mus, bet dulkino švarką sau toliau, lyg niekas nebūtų pas jį atėję. Visiems suaugusiems mes būdavome niekas, jeigu tik nereikdavo kur pasisiųsti ar kailį išlupti.

Nustojęs lazda mušti, pasispjaudė gerai delną ir jais pabaigė švarką valyti. Kai apsivilko, susisagstė ir dar sykį paspjaudytais delnais perbraukė per atlapus, pasakė, pro ūsus šypteldamas:

— Na, vyrai, tai dabar pas mergas drošim, — ar dar nesakiau, kad Antanas mus visada vyrais pravardžiuodavo, tik jis vienas iš visų miestelio vyrų. O mes vis dar nesusigriebėm, nuo ko čia pradėti. Ne tiek nedrįsom, kiek suglumę buvom.

— Tai ką čia lyg musių prisiriję? Mažu merga katrą pabučiavo?

— Ale iš kur tu ir žinai, Antanai? — nustebo Bronius.

— Ką aš žinau? Nieko nežinau.

— O kad merga pabučiavo.

— Ką merga, katra merga pabučiavo?

— Ugi jį va. Gabrinė.

— Gabrinė!

Dabar aš pusverksniais papasakojau, kaip su mergom maudėmės, kaip Gabrinė mane pačiupo, kaip visaip murdė ir paskui ragana pabučiavo. Tfu, kad jai nugara nušaštų!

— Spjaudykis nesispjaudęs vyruti, o ūsų neturėsi. Žinai Turlę?

Paskutiniojo Teismo sprendimas į kairiąją pusę negalėjo būti žiauresnis. Paleidau visas dūdas į Antano skverną įsikniaubęs ir susnarglinau jo švarką. Tada Antanas uždėjo ranką man ant peties ir paklausė:

— O sakyk, ar skaudėjo, kai bučiavo?

Mes visi trys tuojau sumetėm, kad nuo šitos sąlygos priklausė visa mano vyriška ateitis. Tik žinok, kas geriau, kad skaudėjo ar kad ne.

— N...ee... ėmiau stenėti.

— Ne? — atklausė smarkiai ir trumpai Antanas.

— Ką čia tau neskaudės, tokia merga Gabrinė, oho! — taisė mane greitai susigriebęs Vladas.

— Nugi, aš ir sakau, kad skaudėjo, ką čia ne! — kalbėjau ir aš paskui Vladą.

— Na, jei skaudėjo, — sakė Antanas lėtai ir aiškiai, — jeigu tikrai skaudėjo, tai to nereikia skaityti už pabučiavimą. Ūsai digs, vyruti, ir dar kaip!

Nušvitau susyk, ir Vladas su Bronium atkuto. Nei nepamačiau, kaip vienas atsitūpė už mano nugaros, o kitas bakstelėjo ranka į krūtinę, ir mano kojos sužaibavo tiesiog į dangų. Juodu pasileido bėgti, o aš vytis, nepykdamas, bet keikdamas iš visos širdies.

Vakare lovoje betgi sugrįžo toks aižus knietulys į širdį ir nepametė manęs ilgus amžius. Atrodė, Gabrinės pabučiavimas lyg kad skaudėjo ir lyg kad ne.

(Pabaiga)

Uršulė Žemaitienė

SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS

Redagavo **Jonas Balys**

DIDELĖ TAUTOSAKOS MYLĖTOJA

Autobiografija

(2)

Susilaukėme keturis sūnus ir dvi dukteris, visus bemaž pačiai vienai teko užauginti. Ačiū Dievui, visi užaugo sveiki ir stiprūs darbininkai ir visi gražiai kalba lietuviškai. Mokslo tai negalėjau duoti nei vienam, nes nebuvo iš ko. Daug kartų buvo trumpa su duona ir drabužiais. Anglių kasyklose moterims darbo nėra, o jei vyras nesistengia daugiau uždirbti ir didoka šeima, tai ir badas į akis dažnai pažiūri. Aš dirbau pas moteris, katros turtingesnės, namų darbą: drabužius mazgojau, grindis ir sienas ploviau.

Paaugo vaikai, dar daugiau visko reikia, sumanėme važiuoti į kokį didesnį miestą. Atvažiavom į Čikagos didmiestį. Aš po kelių dienų gavau darbą gyvulių skerdyklose (Stockyards). Darbas buvo gana sunkus ir nešvarus. Aš ten išbuvau beveik 17 metų ir gerai uždirbau, nes visada ėmiau tokį darbą, kokį kitos moterys nenorėjo dirbti, bet ten daugiau mokėdavo. Pirmą savaitę gavau 14 dol. Tais laikais buvo geras uždarbis. Toliau daugiau ir buvau patenkinta. Kai sulaukiau 55 metų amžiaus, tai atleido, nes ten sunkūs ir pavojingi darbai, užtat valdžios uždrausta senesnius laikyti. Atleidžiant kompanija sumokėjo virš 700 dol. dovanų, kad taip daug metų ten dirbau.

Dabar dirbu vienam miesto dangoraižy, mazgoju grindis ir darau visą kitą valymo darbą, naktimis dirbu. Gaunu gerą atlyginimą, turiu gerą ir ramų gyvenimą.

Sūnūs ir dukterys jau visi suaugę, vedę ar ištekėję, augina kiekvienas savo šeimas, vieni turi geriau, kiti prasčiau. Vienas sūnus yra policmonas, kitas "bolę" žaidžia. Trys sūnūs buvo anam kare ir visi grįžo. Sulaukiau jau vienuolikos anūkų.

Savo gyvenime daug vargo turėjau, bet ir kantrybės man netrūko. Niekam nesiskundžiau savo vargais ir trūkumais. Nekaltinu nei mamytės, kad ji privertė mane tekėti už vyro, kuris man labai nepatiko. Vis dar turiu savo prigimtą linksmą būdą ir dabar tebegiedu ir dainuoju.

Nemėgstu daug svečiuotis ir praleisti dykai laiką svetimuose namuose. Nemyliu ir dyka namie sėdėti be jokio darbo. Kad ir viena, aš vis randu ką dirbti: gerą knygą ar laikraštį paskaitau.

Prikalbėjo mane Dr. Al. Račkus surašyti visas dainas, kurias tik moku. Tai buvo man labai sunkus darbas, nes aš nemoku gerai ir taisyklingai rašyti, pati per save pramokau.

Atvyko į šią šalį Dr. J. Balys ir pradėjo rinkti tautosaką po visas lietuvių kolonijas ir miestus. Jis priėmė mano darbą ir pagyrė, kelias dienas dainavau į mašiną, kur balsą užrašo. Paragino mane viską surašyti, ką tik aš atsimenu iš savo jaunystės dienų, praleistų Lietuvoje. O daug ką atsimenu. Ne tik dainų, bet ir pasakų, mįslių, patarlių ir daugiau kaip ką iš tautosakos. Tas viskas užėmė gana ilgą laiką. Džiaugiuosi, jei iš to bus naudos, kad tas taip brangus tautos turtas nepražus ir bus padėtas į tinkamą vietą.

Aš dar labai trokštu, kad Lietuva kuo greičiausiai taptų laisva ir nepriklausoma. Norėčiau dar aplankyti savo mylimą šalelę, aplankyti tėvelių kapus, juos apraudoti ir pasimelsti. Tikiu, kad dar rasčiau ir savo giminių, gal dar visi neišmirė ir neišžudyti.

Jei man Dievas duotų dar parvažiuoti į Lietuvą, aš pažinčiau kiekvieną takelį, kiekvieną medelį, ar koks medelis ir akmenėlis ten augo ar gulėjo. Aš pasakyčiau viską, nors būtų duobės iškastos ar kanuolių išraustos, ar mūrai išbudavoti ant tos vietos, kur kas tada stovėjo. Aš ir šiandie viską matau savo vaizduotėje ir neužmiršau nieko, nes per visus tuos 36 metus aš niekados neišleidau iš savo minties brangiosios Lietuvos vaizdų. Lietuva stovi, kaip koks veidrodis, kaip altorius prieš mano akis."

* *

Čia išrašiau svarbesnes vietas iš Žemaitienės autobiografijos, kurią ji surašė man prašant. Labai svarbu yra pažinti tautosakos išlaikytojų gyvenimas ir visos tos aplinkybės, kuriose liaudies kūryba auga ir gyvena. Nedaug ką teturiu nuo savęs pridėti. Išskaičiuosiu tik jos tautosakinius darbus, apie kuriuos ji pati tik kukliai tepaminėjo, o jie tikrai dideli ir vertingi.

Dainų surašė apie 400. Daugelis jų senos ir labai gražios. Dainų melodijos irgi įdomios, gyvo tempo. Per du su puse šimto jos dainų užrašyta fonografu ir dalis jau nurašyta į popierių, kaip tekstai, taip ir gaidos. Užrašyta ir geras tuzinas religinių giesmių, kurių gaidos atrodė originalesnės, lietuviškos. Tai dar ne viskas. Žemaitienės rankraščiuose, kurių turiu keturis storus tomus, randame: 1. Pasakų ir sakmių (28 nr-iai, 71 psl.); 2. Burtų ir prietarų, liaudies medicinos (75 nr-iai; Kūčių prietarus atspausdino **Draugas**, 1949, Nr. 300); 3. Patarlių (199 nr-iai, kurių 152 atspausdino **Nemunas**, 1950, Nr. 1); 4. Mįslių (132 nr-iai, iš jų buvo atrinktos "Fifty Lithuanian Riddles" išverstos angliškai ir atspausdintos **Journal of American Folklore**, 1950, psl. 325-27); 5. "Suvalkiečių laidotuvių apeigos ir raudos" (atspausdino **Ateitis**, 1951, Nr. 3 ir 4); 6. Šukių kaimo aprašymas (72 psl.); 7. Kūdikių kalba, vaikų ir jaunimo žaidimai (19 psl); 8. Kaip būdavo švenčiamos Kalėdos ir Sekminės (15 ir 6 psl.) Pagaliau didžiausias jos darbas yra suvalkiečių vestuvių aprašymas, spausdinamas čia. Ir įgudusiam rašeivai nelengva būtų per pora metų tiek prirašyti. Be to, prieš rašant dar reikia viskas gerai prisiminti. Aštuonias valandas sunkiai dirbus, ji dar suranda laiko parašyti kasdie 4-5 puslapius. "Net ir poilsio tenka nusitraukti", pamini viename laiške.

Tikėkite manimi, kaip senu tautosakos vilku, kai aš sakau: Žemaitienė atliko tikrai didelį darbą mokslui ir mūsų Tautai. "Suvalkiečių vestuvės" yra gražus indėlis mūsų šios rūšies literatūrai. Susidomėjęs skaitai, kaip tikrai gerą novelę. Čia aprašyti vestuvių papročiai, tiesa, nėra tokie sudėtingi ir turi mažiau

Uršulė Žemaitienė

gilios senovės atgarsių, kaip Juškevičiaus "Svotbinė rėda veliuonyčių lietuvių", surašyta 1870 m., tačiau dainų yra daugiau ir dažnai įdomesnių, negu jų turi garsioji "Rėda". Apskritai, aprašymas duoda gerą vestuvių vaizdą, kaip jos buvo keliamos turtingų suvalkiečių ūkininkų maždaug prieš 50 metų.

Redaktoriui teko prisiimti netoks jau lengvas uždavinys padaryti tuos užrašus pribrendusius spaudai. Tikiuosi, kad autorė nenusimins ir neužsirūstins, jei jos aprašymai kai kur sutrumpėjo perpus ir dar daugiau, jei dalykai, buvę kurio skyriaus pabaigoje, atsirado pradžioje, ir priešingai. Kiekviena spaudos eilutė šiandie yra brangus dalykas, tad pirma reikia gerai apgalvoti, kas yra reikšminga ir kas ne. Spaudos žmonės ir savo srities specialistai turi tam tikrą mastą ir savotišką "uoslę", pagal juos viską sijoja. Straipsnis turi būti ne tik duodąs vertingą medžiagą, bet ir įdomus skaityti. Šitam pribrendimui įsigyti reikia keliolikos metų patyrimo. Tačiau reikia pripažinti, kad autorė labai dažnai rašo taip gyvai, įdomiai ir su tokiu nuoširdumu, kad jai nevienas jau ir patyręs rašytojas galėtų pavydėti. Tokie su įkvėpimu parašyti puslapiai galima buvo dėti ištisai, pataisius tik rašybos klaidas ir šiek tiek apipavidalinus stilių, kur jis yra apgadintas knyginės įtakos. Visi tikrai liaudiški išsireiškimai ir žodžiai, žinoma, yra palikti. Visas rankraštis pasilieka mano tautosakiniam archyve ir esant reikalui visiems prieinamas patikrinti.

Apgailestauju, kad turėjau išmesti nemažą dainų skaičių (ir vistiek dar jų daug liko!) Nespausdinamos tos dainos, kurios yra arba labai jau gerai žinomos ir randamos daugelyje rinkinių, arba nebūdingos (naujoviškos, banalios). Kitu metu būčiau ir jas palikęs, tačiau dabar mūsų spauda pergyvena ypatingai sunkias dienas, tad galima spausdinti tik geriausias iš geriausių.

Skaitytojams linkiu daug smagių valandėlių verčiant mūsų tautos buities lapus, o autorei linkiu išgyventi dar daug laimingų metų ir sulaukti tos dienos, kada didžioji jos ir kartu mūsų visų svajonė galės išsipildyti — pamatyti laisvą Tėvynę. **J. B.**

PIRŠLYBOS

Užaugęs ir subrendęs vaikinas turi kurti šeimą ir užimti tėvų vietą, pradėti naują gyvenimą. Paprastai vaikino tėvai paprašo kokį giminaitį ar kaimyną, sako:

— Kūmai, prirodyk mums gerą marčią, gal žinai kokią gerą merginą? Jau mūsų Jonelis suaugęs vyras, jau laikas, — ko sulauks, pasens ir tada merginos jį išjuoks. O ir mums jau laikas pasilsėti ir ūkį sūnui pavesti.

Piršliui tik to ir reikia. Tada jis pasigavęs tą Jonelį ir pradeda krėsti saldžias naujienas iš savo maišiuko. O kartais ir pats vaikinas kalbina senesnį žmogų tuo pat reikalu. Šiaip ar taip, bet vestuvės visada prasideda per piršlį. Kartais ir merginos tėvai paprašo, kad pripirštų jų dukrelei vaikiną. Ypatingai daug yra tėvams rūpesčio, kai turi kelias mergaites: dalys nedidelės, kraičiai nepuikūs, o pasenus mergina labai daug nukenčia pati ir sunku esti tėvams, ypač motinai.

Taip piršlys, gavęs kvietimą iš vienos ar kitos pusės, labai škubiai ir rūpestingai ieško visiems laimės. Kartais nėra matęs merginos, ji gyvena tolimam kaime, gal net kitoj parapijoj, tada piršlys Joneliui ar Petreliui kalba:

— Kaip tu taip gerai galėjai atspėti mano mintį? Aš jau seniai turiu nužiūrėjęs gerą merginą dėl tavęs. Ateik nedėlioj ant šventoriaus, aš tau ją parodysiu, žinau, kad tau ji kris į akį.

Piršlys taip ir padaro. Retai duoda ką žinoti merginai, o vaikinui pasako:

— Aš prieisiu ir paklausiu jos ar tėvelis yra šiandie bažnyčioj, ar sveiki namiškiai.

Taip ir padaro, kai ką ir daugiau pakalba, o Jonelis iš tolo stebi. Dažnai ir pati mergina supranta koks reikalas, kad čia jau kokia pradžia.

Tada prasideda tikroji kalba ir piršlys dar daugiau ima girti merginą, jos tėvus ir turtą:

— Aš tau, broleli, gero velinu: matei, kokia graži mergina, sveika ir stipri, veidai — kaip rožės žydėte žydi. Tų kasų geltonumas, žerėte žėri, kaip auksas. O darbininkė kokia — ką akys pamato, tai rankos padaro. Ir ant knygų moka gražiai skaityti. O jau giesmininkė, dainininkė, šokėja — tikrai kitos tokios nėra visoj parapijoj. Aš tau teisybę sakau ir iš tikros širdies gero velinu, kaip geram vaikinui ir mano draugo sūnui. Aš pažįstu jos tėvus ir ją pačią nuo mažumėlės. O jos daržėlis, tai kaip klebonijos. O jau tie bijūnai bijūnai, tai kaip kepurės žiedai, ašaras ištraukia žmogui iš džiaugsmo, bežiūrint į tokį rūpestingą darbą. Kad tu, Joneli, ją gautum, laimingas būtum ir man visą amžių dėkavotum. Aš tau ne dėl juoko, bet iš tikros širdies kalbu. Naje, kas svarbiausia, ir pasogėlė nemaža, o be tos tai ne gyvenimas. Sužinosi, tai nuo žemės pašoksi...

(Bus daugiau)

Kitus kaltina o į save nepasižiūri

Kartą, vienos vakarienės metu, pas Ernestą Galvanauską vienas iš dalyvių gana su panieka šnekėjo apie pažįstamus: tas esąs tik mokytojėlis, anas tik valdininkėlis, o dar anas tik studentėlis ir pan. Neiškentęs Ernestas Galvanauskas jam atkirto: "Kas iš to, kad kitas ir kelis diplomus turi, bet jeigu jis buvo kvailas, tam jam nei keli diplomai proto nepridėjo. Žmogaus gabumai yra įgimtas dalykas. Jei gabų protą dar daugiau išlavinsi, tai jis tikrai bus protingas ir su vienu diplomu arba ir be jo, nors jis bus ir mokytojėlis. O jeigu žmogus negabus, tai jam ir keli diplomai nieko nepadės". Pirmasis tikrai turėjo kelis diplomus.

Šiame rašynėly ir norisi pakalbėti apie panašius "išmin-čius".

Š. m. sausio mėn. 23 d. "Drauge" buvo J. Grinaus, Liet. Darbo Federacijos atstovo Vlike, straipsnis: "Vliko ir diplomatų bendradarbiavimas". Straipsnyje J. Grinius nagrinėja Vliko ir Diplomatų Šefo St. Lozoraičio susitarimų ir nesutarimų eigą. Įrodinėja Vliko demokratiškumą ir nurodo, kodėl jis ir kitos dešiniosios grupės balsavusios prieš anąjį susitarimą. Be ko kita J. Grinius rašo: "Tarp neaiškumų tekste, buvo taip pat diplomatijos šefo titulas. Kokia prasme jis reikia suprasti ir kokį turinį jam duoti, nes Lietuvos įstatymais toks titulas nėra numatytas ir neturi precedento Lietuvos valstybinėj praktikoj?"

Tas pats "Draugas" š. m. sausio mėn. 24 d. numeryje savo vedamuoju irgi šneka apie Vliką ir jo remimą. Vlikas esąs demokratiškai sudarytas, turįs tautoje pasitikėjimą. Visi turį jam paklusti ir bendradarbiauti su juo. Mažosios Lietuvos atstovas Vlike nesąs reikalingas. Vlikas sudarytas partijų pagrindais, o Mažoji Lietuva nesanti partija. O jei kurie ir iš diplomatų atsisakys bendradarbiauti su Vliku, tai visuomenė turinti žinoti, kad galėtų juos pavadinti tikruoju vardu.

Ir š. m. sausio mėn. 25 d. "Drauge" Gediminas Galva savo straipsnyje: "Kur einama?" parodo pačią didžiausią "išminti". G. Galva straipsnį pradeda apie Vinco Krėvės sukurtą Šarūno charekteri. Toliau jis rašo apie vadistus, kurie būtų mokėsi Maskvoje. Jei, esą, esi vadistinės santvarkos palikonis, tai niekuo kitu ir negali būti. Tau neturi rūpėti jokia demokratija. Esą, ir pasisakyk, kad aš siekiu valdžios, kaip tai daro mano mokytojai Maskvoje. Ne priemonės, esą, svarbu, bet tikslas: įsėsti sostan. Dar toliau G. Galva priveda ir kas tas Maskvos mokinys yra. Tai St. Lozoraitis, kuris, pasiremdamas Kybartų Aktais, prisistatė JAV prezidentui Trumanui kaip einąs Lietuvos prezidento ir ministerio pirmininko pareigas. Kenčiančios lietuvių tautos reikalų ginime esanti padaryta išdavystė. Šarūno dvasia pažeidusi ne tik tarpusavio vjenybę, bet jau sukurusi ir naujas politines atskalas ir t.t.

Tikrai sutinku su J. Grinium, kad Diplomatijos Šefo titulas Lietuvos įstatymais nenumatytas. Bet ir šios okupacijos Lietuvos įstatymais nenumatytos. Juo labiau jokio Vliko Lietuvos įstatymuose nerandame. O visdėlto okupacija yra, o taip pat ir Vlikas. Vlikas tikrai yra remtinas, bet jeigu kai kurios jį sudarančios grupės partinius reikalus pastato augsčiau bendrų lietuviškų reikalų, jos negali būti reriamos ir tas turi būti keliama viešumon.

Iš 10-ties Vliką sudarančių grupių 5-kios pasisakė už susitarimų tvirtinimą. Visi Lietuvos diplomatai pasisakė už susitarimų tvirtinimą. Didžiausi protestai plaukė iš visuomenės, kodėl susitarimas atmestas. Tačiau dešiniųjų penketukas buvo diktatoriškai kietas ir susitarimą atmetė, nenusilenkdamas daugumos valiai. Pagal tą patį "Draugą", tokie turi būti vadinami tikruoju vardu ir apie juos turi žinoti visuomenė.

Vlikas, esąs, sudarytas partijų pagrindais. O Mažoji Lietuva nesanti partija. Ne taip. Vlikas sudarytas iš partijų ir kovos sąjūdžių. Mažosios Lietuvos Taryba yra kovos sąjūdis, sudėjęs dideles kraujo aukas Lietuvos rezistencinėj kovoj, ir todėl jis turi rasti vietą Vlike.

Bet toliausiai yra nuėjęs G. Galva. Jis, rodydamas savo "išmintį", kitus vadina net Maskvos mokiniais. Būdamas "demokratijos" monopolistas, draudžia kitiems būti demokratais. Ir net draudžia kurti partijas ar sąjūdžius. Tai bent demokratas!

Tikrai turėjo tiesos E. Galvanauskas, sakydamas, kad kai kuriems ir jokie diplomai, nors ir keli, proto nepriduoda. Manau, kad savo brolio posakį prisimena ir G. Galva - Galvanauskas.

Pov. Trakas

Sabotažas?

Žinomas anglų rašytojas, uolus katalikas, Grahamas Greenas paprašė JAV vizos, norėdamas čia apsilankyti. Užpildydamas klausimų lapą, jis atvirai pasisakė, kad kažkada, būdamas jaunas, buvęs trumpą laiką įstojęs į komunistų partiją. Dėl to jam vizos išdavimas sulaikytas, klausimas persiųstas į Washingtoną išstudijuoti, ar pagal McCarrano įstatymą galima jam duoti vizą...

McCarrano įstatymas, priimtas bene daugiau kaip prieš metus, draudžia išduoti vizas asmenims, priklausiusiems fašistų, nacių ir komunistų organizacijoms. Prezidentas Trumanas tą įstatymą buvo vetavęs, bet jis vistiek buvo priimtas daugiau kaip dviem trečdaliais balsų. Visi komunistų draugai kėlė ir tebekelia didelį triukšmą dėl šio įstatymo.

Vos pradėjus jį vykdyti, tuojau pasirodė gana keistų reiškinių. Kažkaip neužkliuvo už jo nei vienas žymus komunistas. Bet tuoj pradėjo užkliūti įvairūs "fašistai" ir "naciai". Rodos, net vienas nacių koncentracijos stovykloj kalintas asmuo buvo sukliudytas, kadangi jis, vaikas būdamas, buvo buvęs "Hitlerjugendo" organizacijoj (nes negalėjo nebūti!). Ir nuo bolševikų pabėgusius asmenis pradėjo klausinėti, ar jie kartais nėra buvę bolševikų laikais profesinėje organizacijoje (į kurias visi privalomai įrašomi), ir tai buvo pradėta laikyti kliūtimi vizai duoti. Netrukus buvo išleistos tam tikros instrukcijos, išvengti tokioms nesąmonėms. Bet atrodė, kad visos tos savotiškos priekabės bus atsiradusios arba dėl buko biurokratiškumo, arba gal ir tyčia — kad sukompromituotų komunistams labai neparankų įstatymą.

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ
Balio Gaidžiūno
knygą
VIENERI METAI
IR
VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

ŠKOTŲ INSTITUTAS APIE "COMICS"

Vadinamus "comics" škotų auklėjimo institutas, neseniai labai teisingai įvertino. Jo nuomonę iš Glazgowo paduoda Tel. Agentūra Reuteris. Jis rekomenduoja uždrausti šitų knygelių importą iš Amerikos.

Smerkdamas visokius Superman, Captain Marvel ir kitokius, už nesveiko ir iškraipyto gyvenimo atvaizdavimą, minėtas raportas sako:

"Tie leidiniai yra visiškai netinkami vaikams.

"Juose labai perdėtai pabrėžiama lytis ir smurtas. Moterų formos vaizduojamos išryškintomis ir patraukliausiomis linijomis, o tikslai, geri ar blogi, pasiekiami jėga ir smurtu.

"Dažnai jose vaizduojama ir super-rasė, pakišant mintį, kad tai amerikiečiai, kurių didžiausias uždavinys tai išnaikinti žemesnes rases. Kiekviena šėtoniška priemonė pateisina šitą tikslą.

"Jėga ir turtai, nesvarbu kuriuo būdu įgyti, yra atvaizduoti kaip dalykai, kurių gyvenime labiausiai reikia siekti.

"Kietas darbas ir garbingos pastangos neranda vietos šitoj literatūroj. Vietoj to — suktybės ir gangsterizmas yra arčiausias kelias į jėgą."

O jei pažiūrėsime, į anot kitų, "grynai vaikiškas" knygeles: Donald Duck, Little Lulu, Mickey Mouse ir begales kitokių, ten taipgi be apgaudinėjimo, klastingo pinigų išviliojimo, įvairių žulikiškų triukų nieko doro nėra. Priešingai — sąžiningas, garbingas poelgis ar naudingas darbas ten taip išjuokiančiai atvaizduotas, kad jį atlikęs atrodo kvailiu, nepakankamai "smart" pasinelnyti lengvesniu apgaulės keliu.

Geriausias vaistas atpratinti mūsų vaikus nuo šito šlamšto tai imti iš bibliotekų knygas: mažesniems — Grimų, Anderseno, Lango pasakas, o didesniems — kelionių aprašymus ir kitą jaunimui pritaikytą literatūrą.

V. S.

Pasigailėjimas turi užleisti vietą kovai

Laisvės minėjimas Chicagoje

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 34 metų sukaktį Chicaga minėjo vasario 10 dieną Ashland auditorijoje. Minėjimą surengė Chicagos Lietuvių Taryba. Pirmininkei E. Mikužiūtei atidarius minėjimą, scenoje išsirikiavo Dariaus Girėno ir Don Varno postų ir Lietuvos skautų vėliavos. Po JAV ir Lietuvos himnų, kuriems vadovavo N. Gugienė, o pianinu pritarė J. Byanskas, kun. V. Rimšelis paskaitė maldą už Lietuvą, o Ad. Varnas — Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo aktą.

Lietuvos konsulas Dr. P. Daužvardis skatino nenustoti dirbti iki galutinės pergalės. Pabrėžė, kad JAV pirmosios parodė pasauliui Sovietų norą naikinti tautas. Valstybės D-tas dar 1944 m. išsiuntinėjo visiems 48 gubernatoriams raštą, kad Sovietų atstovai neturi jokių teisių į okupuotos Lietuvos piliečius ir kad pati Lietuva tebelaikoma nepriklausoma. JAV teismai tuo išaiškinimu vadovaujasi. Tarptautinė situacija šiandieną tokia, kad mes daugiau turime pagrindo tikėtis Lietuvos laisvės nei V. Kudirka, ir jo amžininkai. Turime reikalauti, kad būtų: 1) sustabdytos lietuvių deportacijos, 2) sugrąžinti ištremtieji ir 3) iš Lietuvos išvaryti bolševikai. Jau laikas pakeisti srovę — iš pasigailėjimo mums ją reikia nukreipti į kovą.

VLIKo ir Vykd. Tarybos vardu kalbėjęs J. Brazaitis akcentavo didelę pažangą Vakarų galvojime ir jų taktikoje. Europos visuomenė atsikreipė į pavergtųjų pusę ir atidarė jiems duris į tarptautines organizacijas. Labdaroje (UNRRA, IRO) pasireiškęs tarptautinis solidarumas pereina į politinę sritį. Solidarumo idėja yra pasireiškusi ir mūsų tautinėje srityje, nors ir yra balsų prieš VLIKą, ALTą ir kartais net Tautos Fondą. Kalbėtojo manymu, tai gali būti aiškinama kaip emigracinės ligos pasireiškimas, nes emigracinės logikos dėsniai visiems tie patys: pradžioje karšta veikla, vėliau susiskaldymas, abejingumas ir pagaliau įsiliejimas į kitą tautybę. (Gaila, kad emigracinė liga mūsuose pradėjo reikštis ne kur kitur, o tik viršūnėse. J. P.).

Dr. P. Grigaitis prisiminė anuos laikus, kai Vasario 16 buvo džiaugsmo diena. Dabar ji yra kovos diena.

Ant. Olis pavaizdavo, kaip tautos interesus tenka kartais ginti ir tokiose įstaigose, kurios su užsienio politika nieko bendro neturi. Chicagos sanitarinio distrikto posėdyje vienas distrikto narys lenkas išdrožė kalbą, kad vasario 13-ji yra ne tik Lincolno, bet ir lenkų generolo T. Kosciuškos gimimo diena, tad ir jį reikia tą dieną minėti. Ir čia distrikto prezidentui Oliui teko pareiga išaiškinti posėdžio dalyviams lietuviškąją Kosciuškos kilmę. Toliau savo žodyje minėjimo dalyviams Olis pasidžiaugė, kad su Lietuvos laisvės šūkiu mes kasdieną išeiname į platesnį pasaulį. Pareiškė viltį, kad švenčiant 35 m. sukaktį, Amerikos ir viso pasaulio visuomenė bus visiškai įtikinta mūsų bylos aktualumu, o mes būsime arti dienos, kurią galėsime švęsti Lietuvos Laisvės Šventę.

Amerikos legiono lietuvių postų vardu J. Paukštys ir P. Dambrauskas pasižadėjo ir toliau jungtis į lietuvių tautos kovą visomis jėgomis, o J. Daužvardienė ragino geros valios tautiečius įsijungti į visuotinę laisvės kovą kraujo auka JAV Raudonajam Kryžiui.

Dalyviai vieningai priėmė Dr. A. Rudoko pateiktas rezoliucijas gaviesiems ir svetimiesiems.

Meninę programą savo gilaus tembro balsu atliko Anna Kaskas ir St. Sodeikos vedamas Dainavos ansamblis. Jiems akompanavo J. Byanskas.

Aukų surinkta per 6000 dolerių. Už sidabrinę 10 litų monetą, paaukotą Lietuvos laisvei, iš varžytynių gauta 16 dol., o už 5 dolerių auksinę — 27 dol.

Sceną dekoravo ir programą savoje spaustuvėje išspausdino Vladas Vijeikis. Tai buvo jo auka.

Praėjusiais metais Chicagos Lietuvių Taryba buvo atsispyrusi piktai pagundai šokti po minėjimo akto. Šiais metais, kai Lietuvos vargas dar labiau pražydo nekalto kraujo rožėmis, rengėjai paskatino mūsų jaunimą pasilikti šokti. Šokti ir linksmintis žudomos Tėvynės laisvų dienų minėjimo proga . . .

J. Paplėnas

Prisidėk

prie **VILTIES** — spaudos

ir radio bendrovės

rėmimo.

Kad lietnviai laimėtų Chicagoj

Šio didmiesčio lietuvių veikėjai, be partinių bei srovinių skirtumų, sudarė bendrą frontą vienam tikslui atsiekti. Tas tikslas yra: laimėjimas trijų kandidatų į augštas valdžios vietas. Chicagoj respublikonų partijos centras paskyrė perrinkimui adv. Antaną Olį į Chicago Sanitary District Trustee, adv. Antaną Lapinską į teisėjus ir biznierių Juozą Spaitį į Illinois valstybės legislatūros atstovus.

Nominacijų balsavimai įvyks balandžio 8 d.

Lietuvių kandidatų laimėjimas parūpo ne vien patiems kandidatams, o visiems lietuviams. Jų laimėjimas bus visų lietuvių laimėjimas, o kartu ir Lietuvos laimėjimas. Lietuvių laimėjimai Amerikos politiniame gyvenime prisideda prie Lietuvos laisvinimo bylos pagyvinimo. Lietuvių kandidatų pralaimėjimas būtų ir lietuvių tautos reikalams smūgis. Tą gerai žino Chicagos lietuvių veikėjai.

Lietuvių kandidatų laimėjimo reikalais jau buvo du susirinkimai. Pastarasis susirinkimas įvyko vasario 15 d. Dariaus-Girėno salėj. Buvo apie 100 veikėjų, ir visi pasižadėjo ne vien patys darbuotis, o į darbą įtraukti ir savo pažįstamus, draugus, gimines, kaimynus.

Prie lietuvių kandidatų laimėjimo gali prisidėti visi, net nepiliečiai. Susirinkime buvo "dypukinių" lietuvių. Jie dalyką gerai suprasdami, sakė, kad jie nors savo balsais negalės prisidėti prie lietuvių kandidatų laimėjimo, bet jie prisidės darbu.

Visi balsuotojai galės balsavimo dieną reikalauti respublikonų baloto, kur bus lietuvių kandidatai. Visi balsuotojai turi tą gerai žinoti. Kartu turi žinoti, kad ant demokratų baloto jokių lietuvių kandidatų nebus. Todėl šiuo sykiu demokratų baloto nereikia imti.

Toliau svarbu lietuviams žinoti, kad kandidatų tarpe, kartu su musiškiais einančių, yra keletas. Sakysime, su adv. Lapinsku eina apie 20 kandidatų, o reikia išrinkti tik 12. Prieš Juozą Spaitį eina kiti 8. Visi lietuviai turi sujusti ir balsuoti tik už lietuvių kandidatus. **T. D.**

VASARIO 16 D. MINĖJIMAS NEWARKE

New Jersey Lietuvių Tarybos rūpesčiu, kaip ir pirmiau per 33 metus, buvo surengtas Vasario 16 d. minėjimas, kuris visais atžvilgiais buvo sekmingas.

Iškilmės pradėtos dalyvaujant Newarko Lietuvių Veteranų skyriaus Vėliavos Garbės Sargybai, kurias atidarė N. J. L. Tarybos pirmininkas Jokūbas Stukas. Invokaciją paskaitė vietinės lietuvių parapijos klebonas prel. Ignas Kelmelis. RŪTOS radijo ansamblis, vad. muz. Alg. Kačanauskui, sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus, o taip pat sudainavo keleta dainų programos išpildyme. Vincė Jonuškaitė gražiu liaudies dainų išpildymu pavergė minėjimo dalyvius, kurie jai audringai paplojo. Alfonsas Petrutis labai vykusiai paskaitė keleta mūsų poetų kūrinių. Kalbas pasakė: adv. A. Solvest (Salvestravičius), N. J. seimelio narys, prel. Jonas Balkūnas, adv. K. Paulys, buvęs N. J. seimelio narys, prel. Ignas Kelmelis ir pedagogas Stasys Jakštas.

Programai pasibaigus, svečiai ir programos dalyviai buvo pavaišinti. Vaišių paruošimu rūpinosi Izabelė Dilienė.

Minėjimo vadovybei pasiulius ir visiems dalyviams pritariant, priimtos rezoliucijos dėl sustabdymo masinio nekaltų žmonių žudymo bolševikų užimtuose kraštuose, o ypatingai Lietuvoje. Rezoliucijos telegramomis pasiųstos: JAV Prezidentui, Valstybės Departamentui, Specialiai Užsienio Reikalų Komisijai ir New Jersey valstybės senatoriams. **Su apgailestavimu tenka suminėti, kad New Jersey valstybės Gubernatorius nepatenkino prašymo Vasario 16 d. paskelbti Lietuvių Diena, paaiškindamas laišku, kad ta diena jau yra proklamuota kitam tikslui.**

Lietuvos laisvinimui ir lietuvių tremtinių šelpimui Newarke surinkta $561.91.

PAIEŠKOJIMAI

ARTUNGAS (HARTUNGAS) Jonas, iš Jurbarko parap.

ALEKNAITĖ — JARAŠUNAITĖ, nuo Šeduvos, Panevėžio apskr.

BLODŽIUNAS Walter John.

BRAZAUSKAS Justinas ir Vladas, iš Drutūnų km., Kaltinėnų vl., Švenčionių apskr.

GARBUKAS Kazimieras

GRIČIENĖ Elena, iš Anykščių m., Utenos apskr.

GUMALSKIS Kazys, iš Kvedarnos m.

HARTUNGAS (ARTUNGAS) Jonas, iš Jurbarko parap., Raseinių apskr.

HERMANAS Otto ir Richardas, iš Žvyrių k., Raseinių aps.

JAKŠTAS Jonas ir Kazys, iš Latvelių k., Panemunėlio par., Pandėlio v., Rokiškio apskr.

JARAŠUNAITĖ - ALEKNAITĖ, nuo Šeduvos, Panevėžio aps.

JESKOVIKAS Mikas, iš Semeliškių miestelio.

JUONYS Gabrys, iš Salos, Daugų v., Alytaus apskr.

KOLIAVAITĖS Marijona ir Ona, iš Kuprių k., Gudelių v., Marijampolės apskr.

KREMENSKIENĖ - TAITIENĖ-KUNAITĖ Monika, iš Linkuvos m., Šiaulių apskr.

KROPAS Aleksandras, Ignacas ir Petras, ir sesuo KROPAITĖ Elžbieta, iš Kampų k., Kėdainių apskr.

KULIKOWSKA - ŠULCAITĖ, Teklė, ir broliai ŠULCAS Jonas ir Narcizas.

MIKULIUNAS Aleksandras, iš Paleknių k., Radviliškio v., Šiaulių apskr.

PUTRUS Kazimieras, Mykolas, Petronėlė ir Stasė, gyvenę Gargžduose.

RADAŠAUSKAS Ignotas, iš Vištyčio.

RAZMAITĖS Kastė, Liuba ir Vera, dukterys Jono Razmos, iš Kartenos vl., Kretingos apskr.

REKMAN Leonas ir Stanislovas.

RUKŠTELIS Albinas ir Juozas, iš Karklupėnų k., Pajevenio v., Vilkaviškio apskr.

ŠULCAS Jonas ir Narcizas ir sesuo KULIKOWSKA, Teklė.

URBONAVIČIUS Pranas ir URBONAVIČIUTĖ Bronė, iš Kuršėnų m., Šiaulių apskr.

VAITIEKUNAITĖ — KREMENSKIENĖ Monika, iš Linkuvos m., Šiaulių apskr.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiliepti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

ATSIKŪRUSI LEIDYKLA PATRIA

praneša visiems gerbiamiems autoriams, bendradarbiams ir bičiuliams apie veiklos pradžią J.A.V.

Moderniai įrengta leidyklos spaustuvė siūlo savo patarnavimus organizacijoms, draugijoms, klūbams, biznieriams ir pavieniams asmenims.

MES SPAUSDINAME bet kuria kalba knygas, žurnalus, įvairias brošiūras, piknikų ir parengimų programas, bei jų skelbimus. Įvairias biznieriams reikalingas sąskaitas, blankas, vizitines korteles, kvietimus ir kt.

DARBAS ATLIEKAMAS punktualiai ir pavyzdingai, prityrusių spaudos žinovų.

P. S. Leidyklos programa bus paskelbta atskirai.

PATRIA

Leidykla PATRIA,
92 Franklin Street,
Stamford, Conn.

MŪSŲ SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELSKUS

LAIKINOJO JAV-bių IR KANADOS LIETUVIŲ FASK

Pranešimas Nr. 6

Laik. JAV-bių ir Kanados Liet. FASK-tas, remdamasis savo posėdžio, įvykusio 1951 m. gruodžio 30 d., Chicagoje, nutarimais, praneša:

1. Laikinasis JAV-bių ir Kanados Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas, įgaliotas JAV-bių ir Kanados lietuvių sporto klubų atstovų susirinkimo, įvykusio 1951 m. spalio 28 d., Toronte, šaukia JAV-bių ir Kanados lietuvių sporto klubų atstovų ir sporto darbuotojų suvažiavimą, kuris įvyks š. m. balandžio mėnesį, Chicagoje. Tiksli suvažiavimo data bus netrukus paskelbta spaudoje.

2. Pagrindiniai suvažiavimo tikslai yra sudaryti nuolatinę JAV-bių ir Kanados lietuvių sportinę vadovybę ir aptarti tolimesnes sportinio judėjimo gaires.

3. Suvažiavimo dalyvių kvalifikacijos.

Suvažiavimo dalyvius sudaro: a) sporto klubų atstovai ir b) sporto darbuotojai

a) Sporto klubų atstovai yra dviejų rūšių: išrinktieji visuotinio klubo narių susirinkimo ir klubo valdybos paskirtieji. Kiekvieno klubo visuotinis narių susirinkimas turi teisę išrinkti po vieną atstovą nuo kiekvienų 25 registruotų klubo narių ir klubo valdyba paskirti po vieną atstovą nuo kiekvienų 50 narių. Į valdybos skiriamų atstovų skaičių privalo įeiti klubo pirmininkas, arba jį atstovauti įgaliotas kitas asmuo. Nepilni 25 ar 50 narių skaitomi pilnais. Pav., 82 narių klubas turi teisę siųsti 4 rinktus ir 2 skirtus atstovus.

b) Sporto darbuotojams priklauso: žinomi mūsų sporto veikėjai, aktyvus sportininkai ir veteranai; kūno kultūros mokytojai, sporto instruktoriai ir treneriai, sporto korespondentai ir rėmėjai.

4. Suvažiavimo dalyvių registracija.

Rinktuosius ir skirtuosius sporto klubų atstovus registruoja patys sporto klubai. Sporto darbuotojai registruojasi asmeniškai arba per sporto klubus, kuriems jie priklauso. Visiems registruotiems dalyviams bus išsiuntinėtos išsamios, suvažiavimą liečiančios informacijos ir, suvažiavimo metu, visi bus aprūpinti nakvynėmis bei maistu. Dėl neužsiregistravusiųjų informavimo ir aprūpinimo komitetas nesiima jokios atsakomybės.

Suvažiavimo dalyviai registruojasi ir smulkesnės informacijos gaunamos šiuo adresu: **Algirdas Bielskus, 770 E. 91st St. Cleveland 8, Ohio. USA.**

Laikinasis JAV ir Kanados Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas

DIRVOS ATSTOVAI

Į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Brockton, Mass.
Bačiulis A., 22 Intervale St.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas, 4416 So. Hermitage Ave. YA 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
L. Bulgarauskas, 7313 Navy Ave.
Vl. Pauža, 9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyne
Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.
J. Povilaitis, 5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Antanas Mingėla, 190 Catherine St. S.

Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršeliūnas, 62 Pauline Ave.

Welland, Canada
Žukauskas Kazys, 187½ E. Main St.

Anglijoje
Br. Daunoras, 38 Melville Rd., Coventry.

Australijoje
Povilas Lukošiūnas, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.

Venecueloje
Antanas Diržys, c/o Crisalerias Nationales, S. A. Apartado 4532, Maracay.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

DU ŽYMIAUSI PREZIDENTAI

Vasario mėnesį sueina gimimo dienos dviejų žymiausių Amerikos prezidentų. Jurgis Washingtonas, pirmutinis Amerikos kolonijų prezidentas, ir Abraomas Linkolnas, 16-tas prezidentas jau padidėjusios valstybės, skaitomi žymiausiais prezidentais. Dažnai politikieriai prie tų dviejų vardų bando prikergti kitą kurį prezidentą, gyvą ar mirusį, savo mėgiamojo iškėlimui, bet jie nei vienas prie tų dviejų vyrų nepritampa.

Vasario 12, 1809, devyniais metais po Jurgio Washingtono mirties, gimė Abraomas Linkolnas, mažo žemdirbio sūnus, kuris su tėvu iki 19 m. amžiaus nematęs mokyklos dirbo savo ūkyje, Kentucky valstybėje. Skaitydamas naktimis jis prasilavino tiek, kad vėliau, persikėlęs į Illinois valstybę gyventi, išlaikė advokato egzaminus. Mėgdamas politiką, Linkolnas įsivėlė i ją taip, kad pasiekė net pačią viršūnę, bet ji taip pat buvo priežastis ir jo perankstyvos mirties.

Anksti jis pasireiškė kaip oratorius, dabar vadinamas žymiausiu Amerikos istorijoje oratorium, net sako, visame pasaulyje. Jis turėjo gerą iškalbą, bet buvo gilios ir jo mintys. Jo istorinės, lemiančios kalbos, yra klasikiniai pavyzdžiai. Jo raštai — gryniausios angliškos kalbos pavyzdys.

1846 metais išrinktas atstovu į Kongresą, Linkolnas jau tada viešai pradėjo kelti negrų išlaisvinimo mintį, tuomi nustatydamas prieš save pietines valstybes, kur vergija buvo praktikuojama. Tada buvo tokie laikai: Anglija paskelbė vergijos draudimą savo kolonijose, Rusijos caras išleido baudžiavos panaikinimą.

1860 metų vasarą, po garsios jo kalbos New Yorke vasario mėnesį, Respublikonų partija nominavo Linkolną į prezidentus, ir tą rudenį išrinktas. Kovo 4 d. 1861 metais jis užėmė tas atsakingas pareigas.

Bet jo išrinkimas prezidentu buvo priežastis valstybių skilimo: septynios pietinės valstybes pasiryžusios vergiją tęsti, atsimetė, išsirinko sau kitą prezidentą, ir vadinamos Jungtinės ar Suvienytos valstybės skilo.

Linkolnas pasirinko nedvejojamą kelią — išlaikyti vieną valstybę, ir paskelbęs vergijos panaikinimą, pradėjo karą su sukilusia valstybės dalimi. Tas pilietinis karas buvo nepaprastai žiaurus.

Karas užsitęsė net penkis metus, ir Linkolnui laimėjus rinkimus antrą terminą 1864 metais, karas baigtas 1865 metų pradžioje, šiaurinių valstybių, kurias atstovavo Linkolnas, laimėjimu. Kovo 4 d. Linkolnas vėl inauguruotas prezidentu, o balandžio 14 jis buvo teatre Washingtone nušautas pietinių valstybių nusamdyto aktoriaus, kuris ten pat scenoje vaidino. Žmogžudis naktį paspruko jam paruoštu arkliu, bet vėliau buvo sugautas ir pakartas. Tačiau pietinėse valstybėse jam pastatytas paminklas kaip "didvyriui", o negrų klausimas ten ir šiandien tebesprendžiamas, jų teisės ten labai suvaržytos, nors jie skaitosi laisvi.

• • •

Jurgis Washingtonas skaitomas Amerikos respublikos tėvu, nors, jo parašo ant Nepriklausomybės Deklaracijos nėra.

Jurgis Washingtonas gimė vasario 22, 1732 metais, Virginia kolonijoje, kaimyninėje su Kentucky, buvo išauklėtas britų aristokratų dvasioje, visą laiką išlaikęs savo brito džentelmeno prakilnumą. Jis iš profesijos buvo amatininkas, bet pradėjo dalyvauti kolonistų karuose prieš indėnus ir prieš prancūzus, kurie buvo pasikėsinę prisijungti Pennsylvanią prie kitų Prancūzijos kolonijų.

Jis neskaitomas militariniu žmogum, kaip dabartiniais laikais generolai MacArthur arba Eisenhower, bet savo vado pareigas išpildė puikiausiai.

Vedęs našlę Mortą Custis, ramiai gyveno savo dideliame dvare, Mount Vernon, kuris dabar paverstas nacionaliu paminklu. Mount Vernon yra nepertoliausiai nuo dabartinės sostinės — Washingtono.

Jurgis Washingtonas dalyvavo kolonistų judėjime, ir 1775 metais buvo delegatu iš Virginijos antrame Kontinentaliame Kongrese Philadelphijoje. Kongreso išrinktas Kontinentalės kariuomenės vyriausiu vadu, jis tuoj iškeliavo į Bostoną, kur vyko pradiniai kolonistų susikirtimai su Britais. Ir taip Nepriklausomybės Deklaracijos darbas ir ant jos pasirašymas liko kitiems.

Jurgis Washingtonas, 1781 metais baigęs karą ir Britus galutinai nugalėjęs, iki 1783 metų dar vadovavęs valstybės kariniams reikalams. Tais metais susirinkusiame Kongrese pasakė savo atsisveikinimo kalbą, rezignavo iš jam pavestų didelių pareigų ir grįžo į savo dvarą. Bet jo vienlaikiai bendradarbiai, taip pat žymūs nepriklausomybės kovų vadai, kurių keli vėliau buvo prezidentais, Jurgiui Washingtonui pasiūlė pirmojo prezidento garbę. Tą pasiūlymą jis priėmė ir 1789 m tais buvo išrinktas prezidentu. Po keturių metų vėl buvo išrinktas antram terminui. Toliau atsisakė kandidatuoti. 1797 metais baigęs tarnybą grįžo vėl į savo dvarą, kur mirė 1799 metais. Ten pat, privatinėje koplyčioje, palaidotas. Washingtone statytuose prezidento rūmuose jam neteko gyventi, jie baigti tik po jo mirties.

Washingtone, veik pačiame miesto centre, didelėje aikštėje jo garbei pastatytas keturkampis obelisko pavidalo marmurinis paminklas, 555 pėdų aukščio. Sostinėje uždrausta statyti bet kokį kitą pastatą, kuris savo augštumu viršytų Jurgio Washingtono paminklą.

Puošnumu jį viršija kitų prezidentų paminklai: Linkolno didingas paminklas pastatytas 1922 m. Kitas, tik apie 20 metų atgal, pastatytas Tamui Jefersonui, kaip Nepriklausomybės Deklaracijos ir Religiškos Laisvės autoriui, kuris buvo Jurgio Washingtono kabinete valstybės sekretorium, ir buvo trečias iš eilės prezidentas.

PAŽVELGUS PRAEITIN

1916, vas. 24 — Philadelphijoje įvyko tautininkų ir klerikalų atstovų suvažiavimas, kuriame priimtas projektas sudaryti bendrą Amerikos Lietuvių Tarybą. Atstovų proporcija — 7 katalikai, 5 tautininkai, ir palikta vieta socialistams. Iš šio viso sumanymo niekas neišėjo.

1918, vas. 20 — Dr. Jonas Šliupas iš Europos praneša, kad iš Amerikos nusibastęs komunistas Kapsukas (Mickevičius) su rusais Vilniuje išardė Lietuvių Centralinį Komitetą, konfiskavo jo iždą ir užkirto kelius siųsti karo nukentėjusiems šelpti aukas.

1918, vas. 20 — Amerikoje plačiai paskleista Dr. J. Šliupo parašyta knyga apie Lietuvą, "Lithuania in Retrospect and Prospect". Apie tą patį laikotarpį pradėta leisti kai kurios kitos brošiūros angliškai apie Lietuvą.

1918, vas. 22 — Skelbiama, kad Amerikos kariuomenėje tarnauja apie 25,000 lietuvių.

1919, vas. 19 — Lietuvių Vykdomasis Komitetas išleido 5000 egz. knygelę "Independence for the Lithuanian Nation", kurią paruošė inž. Tamas Norus ir kun. Jonas Žilius. Tuo pat laiku paskleista ir 5000 egz. didelio Lietuvos žemėlapio. Tautininkų taryba savo keliu išleido dar 5000 egz. to žemėlapio.

1919, vas. 26 — Pažangus kunigas A. Jasaitis išleido anglų kalba Lietuvos Istoriją.

1919, vasario m. — Spaudoje ėjo ginčai dėl šaukimo naujo Amerikos lietuvių visuotino seimo. Sumanymą kėlė Tautininkų Taryba; Katalikų visuomenė rodė pritarimo, bet kunigai priešinosi.

1919, vas. mėn. — Lenkas Dmowskis ir latvis Ozolis pradėjo skleisti Amerikos spaudoje lietuvių tautą puolančius ir paženinančius straipsnius. Lietuviai veikėjai visomis pastangomos griebėsi į tai reaguoti.

1920, vas. 25 — Spaudoje ir visuomenėje prasidėjo priekaištai Lietuvos Atstatymo Bendrovei, kuri "pakliuvus į mažos grupelės kontrolę".

1919, vas. 26 — Sugrįžo iš Lietuvos leit. V. Lazdynas, buvęs ten "Lietuvių Brigados" reikalais. Ta brigada Amerikos lietuviuose neturėjo visuotino pritarimo ir pasisekimo.

1921, vas. 26 — Iš Amerikos deportuota į Rusiją apie 50 lietuvių komunistų, surankiotų vakarinėse valstybėse. Jie sakėsi esą rusai ir pareiškė, "Laukiame tos dienos, kada mus išveš į mūsų brangią tėvynę Sovietų Rusiją". (Vėliau, betgi, eilė tokių lietuvių, kurie savo noru į tą "darbininkų tėvynę" važiavo, kas galėjo, visomis keturiomis stengėsi į Ameriką grįžti).

1922, vas. 16 — Lietuvių kolonijose entuziastiškai apvaikščiota Lietuvos Nepriklausomybės šventė. Rinkta aukos Lietuvos šauliams. Viename mažame Amstardame tą dieną surinkta $4836.

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidėjas Dr. **Jonas Balys**

Dvi dalys kartu įrištos: **Dvasios ir Žmonės,** 166 sakmės, 126 psl.; **Liaudies Magija ir Medicina,** 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas dail. **V. K. Jonyno.**

Kaina **$3.00.** Gaunama **Dirvoje.**

Seniausias ir gražiausiai iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Įsteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kaina metams $3.00
Susipažinti siunčiamas dovanai.
6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

LIETUVIŲ KIRŠINIMAS BROCKTONE

Esant 16 vasario darbo dienai Nepriklausomybės šventės rengėjai minėjimą atkėlė į sekmadienį, 10 vasario. Gerokai prieš minėjimą lietuviškoji visuomenė jau pradėjo pajusti skersvejus iš lietuviškos bažnyčios. Klebonas Strakauskas paskelbė, kad katalikų federacija nedalyvaus minėjime, ruošiamam Brocktono Lietuvių Tarybos, o turės savotišką minėjimą. Įspėjo katalikus nepaklysti.

Nežiūrint to, Taryba paprašė gerb. klebono Strakausko pradėti minėjimą 10 vasario pamaldomis bažnyčioje žuvusiems dėl Lietuvos laisves. Tatai šis gerb. klebonas sutiko padaryti. Pagal tarifą už pamaldas paprašė 5 dol., o paskui atliko viską, kiek įmanydamas, atbulai. Mišių žuvusiems už Lietuvos laisvę metu buvo jo pamokslas, kuriame tie žuvusieji nebuvo prisiminti nei vienu žodžiu. Vietoj to gerb. klebonas pasakė demagogišką agitacinę kalbą, nukreiptą senųjų ir naujųjų ateivių kiršinimui ir tarpusavim piudymui. Taip pat neužmiršo duoti parapijonims suprasti, jog ir dalyvavimas minėjimo iškilmėse bei aukojimas Lietuvos laisvinimo reikalui pinigų nebus jo palankiai įvertinta. Jūs savo sunkiai uždirbtais doleriais pastatėte kadaise visą Lietuvą, griaudino jis savo kalboj senuosius ateivius, o dabar lietuviški laikraščiai jus durniais vadina. Ir vienas kitas griaudinosi iki ašarų, girdėdami kokios apgavystės ir paniekos aukomis jie yra pasidarę.

Po piet Wintrop mokyklos salė pilna prigužėjo žmonių, kaip niekad ankščiau. Minėjimą pradėjo Br. Kalvaitis, iš Bostono, pasakydamas puikią kalbą, sugretinęs Lietuvos laisvės kovą su Amerikos kova dėl tautų laisvės.

Dr. Vaitkus pristatė visuomenei miesto mayorą G. Lucey. Šis savo trumpoj, bet nuoširdžioj kalboj, priminė mums, jog Amerika jau yra kovoj, išreiškė viltį, jog nebeilgai vergija betvers ir pasidžiaugė lietuvių vieningumu laisvinant savo kraštą. Po to sekė vyrų choro, vadovaujamo muziko J. Gaidelio, keletas šaunių dainų. Viščinis pastatė rezoliuciją J. A. V. Prezidentui, Užsienių Reikalų Sekretoriui ir Senato Užsienių Reikalų Komisijai. Rezoliucija buvo vienbalsiai priimta.

Pertraukos metu Lietuvos laisvinimo kovai surinkta 370 dol. Pernai per minėjimą tesuaukojo tik 183 dol., nors rengta buvo kartu su Katalikų Federacija.

Be to, Viščinis turėjo malonumo visuomenei pranešti, kad tremtiniai, skirdami vienos dienos uždarbį, jau yra sudėję virš 500 dol. Jautrus momentas buvo, kada du šešiamečiai vaikučiai atnešė 10 dol. auką nuo visų lietuviškos šeštadieninės mokyklos vaikučių. Sandaros klubas ir Lietuviškoji Bakūžė paskyrė po 100 dol., Roko klubas 25 dol.

Tikimasi, jog ir kiti klubai bei organizacijos neatsiliks ir Brocktono visuomenė šiemet sudės Lietuvos laisvinimui bent tiek, kiek pernai. O pernai gi, Brocktonas vienintelis išpildė ALT'o paskirtą skaitlinę net su kaupu, sudėdamas 1553 dol.

Po pertraukos scena buvo perleista aktoriams. Henrikas Kačinskas pradėjo Bern. Brazdžionio ilgoku, nauju kūriniu apie Lietuvą. Ją baigus minėjimo dalyviai ilgai nenorėjo nurimti reikalaudami kartoti. Vėliau H. Kačinskas deklamavo B. Sruogos Gedimino sapną. Dainavo solistas Stasys Liepas, palydimas komp. Jeronimo Kačinsko ir muz. Gaidelio choras. **pm.**

HARTFORDE MINĖJO BASANAVIČIŲ

Vasario 10 d. Liet. Amer. Pil. Klubo auditorija buvo pilna žmonių. Jie susirinko paminėti Dr. J. Basanavičiaus 100 metų gimimo ir 25 metų mirties sukaktį. Įžanginę kalbą — žodį pasakė TMD pirm. W. M. Chase. Vėliau Hartfordo vyrų oktetas gražiai sudainavo 4 dainas. Manchesterio liet. chorui dirigavo jauna lietuvaitė, Adelė Hussey-Karpuškaitė, o oktetui Jurgis Petkaitis.

Gražią kalbą pasakė Anhurst kolegijos profesorius dr. Šerkšnas. Jis iškėlė Jono Basanavičiaus veiklą ir nuopelnus Lietuvai. Minėjimo metu buvo suvaidintas vieno veiksmo vaizdelis iš vienos dienos dr. J. Basanavičiaus pergyvenimo Vilniuje, 1906 metais. Veikalėlis parašytas šiam minėjimui. Suvaidintas TMD sk. narių. Pavaizduota Basanavičius, inž. Petras Vileišis ir M. Yčas.

Vaidinime gražiai pasireiškė šie scenos meno mėgėjai: Basanavičiaus rolėje inž. Just. Guntulis, jo auklėtinės, našlaitės gimnazistės Marytės rolėje-Laimutė Leonaitytė, Yale kolegijos studentė, inž. P. Vileišio — Feliksas Bočiūnas, o M. Yčo — Alf. Jaras.

Po minėjimo programos buvo arbatėlė, kurioje dalyvavo programos dalyviai ir svečiai, viso apie 70 žmonių. Arbetėlę parengė: Stankevičienė, Januškevičienė, Kasparaitienė, Johnsonienė ir Robertas Johnsonas. Juozas Giedraitis pasirūpino gėlėmis. Visas minėjimo praėjo darniai ir jaukiai.

"D" Koresp. VM.

MIRĖ ŽYMUS BROOKLYNIETIS

Vasario 5 d. Brooklyne mirė Petras Atkočaitis. Mirė po trumpos, bet sunkios ligos, eidamas 67 metus.

Petras kilęs iš Būtaičių kaimo Eržvilko valsčiaus. Į Ameriką atvyko 1905 metais. Velionis giliame liūdesyje paliko žmoną Petronėlę, sūnų Joną, marčią Eleną ir anūkę Teresę, keturis brolius. — Joną Chicagoje, Antaną New Hamphire valstybėje, Domininką ir Juozą Lietuvoje.

Petras Atkočaitis, kaip ir visi, atvykęs į Ameriką, pradžioje dirbo sunkiai, bet 1912 m., su kitais, įsteigė siuvyklą, kurią, vėliau vienas, išvystė į didžiulę įmonę. Jai vadovavo iki sunki liga pakirto jo jėgas. Jo sukurtą įmonę perėmė tęsti jo sūnus Jonas. Petras nuo įsisteigimo pirmininkavo Brooklyno lietuvių kontraktorių sąjungai, buvo daugelio draugijų ir klubų nariu.

Brooklyno ir apylinkių lietuviai skaudžiai sutiko liūdną žinią apie Petro Atkočaičio mirtį. Petras Atkočaitis ne vien sekmingai vesdamas savo įmonę išmokė ir suteikė darbo savo dirbtuvėje lietuviams, bet su savo šeima buvo stiprus šulas bendrosios lietuviškos veiklos. Ypatingai paskutiniais metais, Petras besirūpindamas Lietuvos likimu, daug padėjo tremtiniams atvykti į kraštą ir aprūpino juos darbu, taip pat padėjo jiems įsikurti.

Visuomenėje veikloje Petras Atkočaitis ir jo šeimos nariai rėmė kiekvieną lietuvišką pastangą, dalyvavo visur, kur lietuviai turėjo pasireikšti. Taip, kal ilgai New Yorko lietuviai jaus netekę tauraus ir garbingo patrijoto Petro Atkočaičio.

Šimtai brooklyniečių, jų tarpe ir kitataučių, vasario 9 d. lydėjo velionį Petrą į Šv. Jono kapines. Tai buvo iškilmingiausios laidotuvės žinomos Brooklyno lietuviams. **V. B.**

Ar jau

įstojai į

VILTIES

draugiją?

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

SPECIALUS PIRKINYS!

Paprastai už $35 ir $39

Vilnoniai

ŽIEMINIAI PALTAI

Dydžio 16,5 iki 26,5

18.95

Kol dar 150 liko šia žema kaina

Tik 150 didesnio dydžio paltų. Daug skirtingų rūšių, pritaikyti ir palaidi paltai... visi gerai pasiūti... su storu pamušalu... (rayon satin) išmuštas. Veneciškomis rankovėmis... plataus ir languoto stiliaus. Kiekvienas puikus pirkinys! Dydžiai 16½ iki 26½.

The May Co. Basement Women's Coat Department

Clevelande ir APYLINKĖSE

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS MINĖJIMAS

Vasario šešioliktoji Clevelande buvo paminėta keliose vietose.

Pradžios mokyklos ir šeštadieninės mokyklos mokiniai vasario šešioliktąją minėjo Šv. Jurgio parapijos salėje, šeštadienį, iš ryto. Buvo pamaldos, atlikta pačių mokinių specialiai pritaikyta programa: gyvieji paveikslai, mokinių Malcano ir Butkaus solo dainos, A. Giedriaus vaizdelis "Ramutės sapnas", režisuotas akt. Ign. Gataučio.

Tautinės Sąjungos skyriaus vasario šešioliktąją minėjo Ansel Cafe patalpose. Vasario šešioliktosios tema kalbėjo Vincas Rastenis Tai dienai pritaikytos kūrybos paskaitė aktorius Petras Maželis.

Po vasario šešioliktosios minėjimo, įvyko vaišės ir Vinco Rastenio iš Clevelando išleistuvės. Skyriaus pirmininkas J. Smetona, skyriaus vardu V. Rasteniui įteikė Websterio didįjį anglų kalbos žodyną, kaip reikalingą priemonę naujoje pareigose. Visa eilė kalbėtojų pareiškė linkėjimus.

Vasario šešioliktąją, sekmadienį, labai gražiai paminėjo Clevelando skautai. Šventės proga įvyko iškilminga sueiga, visa eilė skautų pakelta į vyresnius laipsnius ir jie davė įžodžius. Po to sekė paskautininkės Modestavičienės parašyto ir režisuoto veikalo "Lietuvos mokykla" vaidinimas. Vaidino daugiau kaip 40 skautų Visi jie scenoje turėjo tinkamai paskirstytus vaidmenis ir juos atliko rūpestingai. Iš viso vaidinimo matės, kad autorės ir režisorės daug padirbėta. Vaidinimas ne vienam vyresniajam ir jaunuoliui išspaudė tėvynės rūpesčio ašarą. Salė buvo pilnutėlė ir po vaidinimo skautams sukėlė ovacijas. Veikalui skoningas dekoracijas pagamino dail. V. Raulinaitis.

Amerikos Lietuvių Tarybos skyriaus vasario šešioliktosios minėjimas įvyko Public Auditorijos Mažajam teatre. Susirinkę buvo per 600 clevelandiečių. Minėjime kalbėjo Malinauskas, iš Chicagos atvykęs Šimutis, ir St Barzdukas. Meninę programą atliko solistai — Juzė Krištolaitytė, Julius Kazėnas ir Juliaus Kazėno oktetas. Sceną dekoravo dail. K. Žilinskas.

Po minėjimo kalbų buvo renkamos aukos. Paskelbta, kad iš viso aukų gauta 2480.50. Šįmet salėje surinkta mažiau, negu praėjusiais metais. Beveik pusę paminėtos sumos įnešė Ateities klubas, jau iš anksto pinigus surinkęs.

KULTŪRINIŲ DARŽELIŲ DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS

Kultūrinių Darželių Draugijos narių metinis susirinkimas įvyks vasario mėn. 27 d., trečiadienį, 8 val. vakaro, Lietuvių svetainėje. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

BURTININKO PINKLĖSE KOVO 23 D.

Dideliu pasisekimu praėjusi Burtininko Pinklėse premjera, negalėjo patenkinti visų clevelandiečių. Daug kas turėjo atgal grįžti nuo salės, nes nebebuvo vietų.

Jaunimo teatras "Rūta" Burtininko Pinklėse kartos kovo 23 d. Lietuvių salėje. Taigi visi clevelandiečiai, kurie dar šio įdomaus vaidinimo nematėt, įsidėmėkit ir kitiems praneškit, kad greitu laiku galės pamatyti.

LANKĖSI DAIL. L. VILIMAS

Vasario 16 ir 17 d. Clevelande lankėsi dail. L. Vilimas. Šiuo metu jis gyvena Rochesteryje, N.Y.

GARSUS DIRIGENTAS CLEVELANDE

Elazer de Carvalho, jaunas, pagarsėjęs brazilas dirigentas, šeštadienį, vasario 24 d. Severence salėje diriguos Clevelando Orkestrą. Jo diriguojamoj programoj bus: "Antroji simfonija", laimėjusi dovaną tarptautiniame koncerte, baletas "Mylėk burtininką" ir Strauso "Also sprach Zarathustra".

ĮDOMUS PIRKINYS

Sodos baras — Saldumynai — Kepsniai. Gera vieta gatvės kampe. Perkant gera investacija. Reikia pamatyti ir patiks. Joks pasiūlymas neatmetamas. Kreipkitės tarp **9:30 vakaro ir 1:00 val. ryto.**

1398 E. 66 St.

UŽGAVĖNIŲ KAUKIŲ BALIUS

Lietuvių Salėje

vasario mėn. 24 d.

Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti ir jaukiai praleisti laiką paskutiniam pasilinksminime prieš gavėnią.

Geriausios kaukės bus premijuojamos vertingomis premijomis

TURTINGAS BUFETAS

K. Gaižutis patieks šiuos užkandžius: Lietuviškus blynus, ponškus su kava, paršiuką su drebučiais, ungurį su citrina, dešreles su kopūstais.

Šokiams gros **R. Gilio** kapela

PRADŽIA 7 VAL. VAKARO

KAUKĖMS ĮĖJIMAS LAISVAS

Rengia **Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius**

DAR ŠIANDIEN UŽEIK Į DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užeik ir nusipirk.

Tarp eilės gerųjų knygų, atkreipk dėmesį į šias:

Altorių šešėly	$4.00
Balutis	1.50
Dulkės raud. saulėleidy	3.00
Debesys plaukia pažemiu	2.50
Gintaro pasakos	0.35
Kazimieras Saphiega	2.50
Kuprelis	2.00
Lietuviškos pasakos	2.50
Lapės pasaka	1.10
Mėnuo vadinamas medaus	2.50
Meškiukas Rudnosukas	2.00
Motulė paviliojo	0.60
Nemunas	2.00
Our Country Lithuania	5.00
Pirmas rūpestis	2.00
Pragaro pošvaistės	3.50
Partizanai už geležinės uždangos	2.50
Paslaptis	1.00
Pakeliui į mirtį	1.00
Ramybė man	0.80
Raguvos malūninkas	0.25
Sudiev, kvietkeli	1.50
San Michael knyga	2.50
Šventieji akmenys	2.00
Tautosakos lobynas	3.00
Vieneri metai ir viena savaitė	1.50
Valentina	2.00

Visų lietuvių pasididžiavimas šias, ir daugelį kitų knygų, turėti savo namuose.

Užeik į Dirvą dar šiandien ir nusipirk. Visas šias knygas siunčiame ir paštu.

Dirvoje galite gauti Kari, Lietuvių dienas, Margutį, Pelėdą, Vienybę ir Amerikos Lietuvį.

RKO Keith's 105th

Vasario 20 — 26 dienos "I'LL SEE YOU IN MY DREAMS" su Doris Day ir Danny Thomas.

PARDUODAMAS NAMAS

$12.000

Parduoda savininkas. East 66th arti Superior. Dvigubas, 3 butai 4-4-7. Trys vonios, karštas vanduo.

HE 1-5357

KAMBARYS

Vedusiai porai, be vaikų, išnomuojamas kambarys. Bendra virtuvė. Šaukti **LI 1-1489, nuo 5 val. vakaro.**

PARDUODAMI NAMAI

Dveji namai, vienas prie kito. Abu turi po penkis kambarius ir po garažą. Atskiras apšildymas. Abu namai turi atskirą žemės plotą. **$15.000** kiekvienas.

Waterloo Road
KE 1-5663

Netoli naujos lietuvių parapijos

PARDUODA NAMĄ

7 KAMBARIŲ, atskiras, 3 miegamieji, svečių kamb. su veranda, garažas, automatiškas gazo šildymas, langinės, užuolaidos, kilimai.

Arti prie mokyklų, ligoninių ir susisiekimo. Pilnas rūsys, ramus savininkų kvartalas. Mažas judėjimas, puiki vieta vaikams. Šviesiai ir gražiai dekoruota. Galima tuoj įsikraustyti. Kaina **$11.300.** Pirkit nuo savininko, **9731 Logan Ct., arti Rytų 97-tos ir Chester gatvių. Telef. GA 1-0832.**

AUKOJO BALFUI

Po 15

P. Paulauskas.

Po 12

A. Alkaitis.

Po 10

Kun. K. Širvaitis, Mr. and Mrs. J. Dunbar, Z. St. Obeleniai, L. Banevičius, S. V. Amšiejai.

Po 8

Dr. K Pautienis.

Po 7

Jonaitis Ant., J. Stravinskas.

Po 6

E. Skrabulytė, Pr. Židonis.

Po 5

L. Krivickas, V. Petruškevičius, A. Rakauskas, V. Šniolis, Vincas Degutis, M. Prikockienė, J. Titas, J. Miglinas, J. Stravinskienė, Pr. Ambrazevičius, J. Gilys, Br. Prackienė, Jonas K., V. Balanda, O. Mažeikienė, A. Smigel, Stonis Family, H. V. Kriščiaponis, St. V. Besperaičiai, Kun. A. Spurgis, J. J. Polteriai, R. Nausneris, D. J. Jarašūnai.

Po 4

J. J. Račilai, A. Stepanavičius, E. K. Širvinskai, P. Lelys.

Po 3

K. Tijūnelis, S. Dubikaitis, P. Jarašūnas, E. Rastenienė, B. Urbanavičius, Br. Čekauskas.

Po 2

S. Lukočevičius, T. Gleveckienė, Žydavičius, R. Vodopalas, J. Abraitis, Br. Snarskis, Mr. & Mrs. Pangonis, G. Gudėnas, J. Kurpavičius, A. Telšinskas, J. Citavičius, St. Jurgaitis, A. Kazlauskaitė, P. S., V. Mazaliauskas, E. P. Kriščiaponis, A. Kubilius, Br. Grincius, L. Gailiušienė, J. Steponaitis, P. Jasulaitis, A. K. Grigaliūnai, R. Dabrikas, J. Švarcas, Pr. Michelevičius, Pr. Barskaitis, St. L. Kezienius, V. Rekešius, L. Maliniauskienė, V. J. Bartkus, J. Bernotas, J. Bielskis, O. V. Jokubaičiai.

Po 1

A. Bielskis, St. Greičienė, R. Brazaitienė, J. A. Toth, J. Angelaitis, J. Maskilionis, A. Balchunas, V. Bakunas, M. F. Barkus, S. Montvila, J. B. Bagočius, S. Pangonis, A. Končienė, Pr. Mačienė, S. Žilytė, E. Strimaitienė, J. Butkus, W. Zebas, A. Urbonas, B. Barkowsky, P. Draugelis, Pr. Kundrotas, Ch. Nyokas, A. Žilinskienė, J. Gazer, J. Skudžinskas, A. Budas, P. Žiburis, B. Hribar, A. Kasparas, K. Titas, E. Aksinavičius, K. Balaišis, F. Zilė, J. Alekna, Juz. Alekno St. Florence, A. Poderis, Kadune, S. Smith, L. Grure, H. Laurich, J. Kresis, A. Grigor, L. Laugo, J. Kapars, E. Kastelli, M. Hawrilla, R. Apoka, O. Vasiliauskienė, P. Kaunas, V. Bartuška, K. Bruožis, K. Ivanauskas, J. Jakubauskas, H. Padegimas, J. Urbšaitis, M. Damukaitis, R. S., A. Gylys, M. Drasutis, P. Pesys, K. Tallat-Kelpša, F. Gaižutis, J. Čiuberkis, Z. Dučmanas, P. Sologub, V. M. Žitkus, J. Dautartas, J. Jucaitis, J. Mardosas.

Po 0,85

M. Rudzevičienė.

Po 0,50

V. Žukauskas, J. Stankus, A. Linas.

Trijų BALFo Sk. Valdybos

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

LANKYKITĖS SAVO KLUBE!

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienių vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakarienė ir šokiai su gera muzika žemutinėje Lietuvių Salės patalpoje.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jusų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POtomac 1-6899

VISAIS BANKINIAIS REIKALAIS

Ateikit į Lietuvių Banką jei Jūs norit taisyti, statyti ar pirkti namus. Lietuvių Banke jūs galit apmokėti visokias sąskaitas, išsipirkti money orderius ar čekius, pasiųsti pinigus į kitus kraštus.

Lengvai prieinama taupymo vieta — **LIETUVIŲ BANKAS.**

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas — kieviena knygutė iki **$10.000.**

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.
6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

Jūsų doleriai SIEKIA TOLIAU SU **MONCRIEF** ŠILDYMO IR ORO VĖSINIMO SISTEMA

GAS AS ALIEJUS ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko

7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. **Greta Ezella Theatre**

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

INCOME TAX UŽPILDYMUI

jau tik 25 dienos

Income tax pildo
Paul P. Chalko ir John T. Apanavitch

DIRVOS PATALPOSE
6820 Superior Avenue

Kreiptis: antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais nuo 7 iki 9 val. vak. Šeštadieniais tik iš anksto susitarus.

Pamatykite naują 1952 Pontiac

AMERICA FINEST AUTOMOBILE

BROADWAY PONTIAC INC.

6876 Broadway **MI 1-4040**

THE GREATER CLEVELAND
HOME and FLOWER Show

Patogesniam ir geresniam gyvenimui

Prie durų bilietai 75 c.
ANKSČIAU PERKANT 50 c
(Įsk. fed. taksus)

- GĖLIŲ PARODA viršijanti visas ankstyvesnes parodas.
- NAMŲ KRAŠTAS — trys namai statyti normalaus dydžio.
- Šimtai eksponatų ir demonstracijų.

Gėlių krautuvėse, valdžios organizacijose ir Burrows Bros.

NAUJŲ PRODUKTŲ PARODA IR ŽALIO NYKŠČIO SALĖ

Atidarymo diena, kovo 1 . . . 1 iki 11 po p.
Vėliau kiekvieną d. iki pabaigos 11 r. iki 11 v.
Uždarymo diena, kovo 9 . . 11 ryto iki 6 vak.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park **EX 1-0911**

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

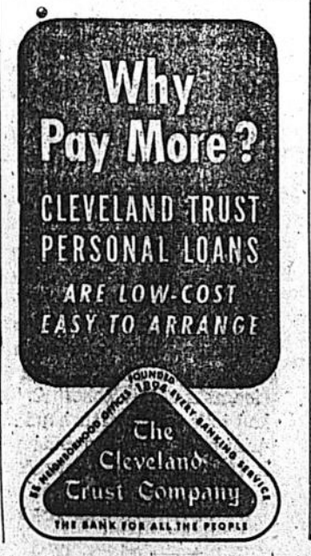

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. **HEnderson 1-9292**

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue **ENdicott 1-1763**

DIRVA ★★★ THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-1486. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GArfield 1-7406).

Kas renka Amerikos prezidentą?

— Savaime aišku: visa tauta, tai yra visi piliečiai, kurie turi teisę balsuoti!

Toks atsakymas būtų visiškai paremtas konstitucija, bet tikrovėje ne visiškai taip yra. Balsuotojai gali pasirinkti tik vieną iš dviejų ar trijų kandidatų, bet kas turi būti tie du ar trys — tą nustato tik siauri vadinamų "politikierių" rateliai, įtakingieji partijų veikėjai. Jie nustato, už ką rinkikai turi progos balsuoti.

Pavyzdžiui, rinkikas, kad ir kažinkaip norėtu balsuoti, sakysim, už Eisenhoweri, arba už Keefauveri, ar už kokį kitą jam patinkamą asmenį, bet jei partijos nustatys, kad kandidatai yra tik Trumanas ir Taftas, tai ir baigta, tik iš tų dviejų galį pasirinkti . . .

Taigi visi rinkikai dalyvauja tik pačioj rinkimų pabaigoj, taip sakant, taško uždėjime ant į raidės. O visas "raidės rašymas" yra "partinių mašinų" rankose, kur galų gale irgi nulemia tik labai nedidelis skaičius įtakingųjų. Kaip tai vyksta?

Ne visose Jungtinėse Valstybėse rinkimų įstatymai vienodi. Šiuo atžvilgiu yra dvi pagrindinės tvarkos rūšys: šešiolikoj valstybių yra vadinamieji pirminiai rinkimai, o trisdešimts dviejose (kurių tarpe yra kaip tik didžiausios) tokių pirminių rinkimų nėra.

Kur nėra pirminių rinkimų, pirmutinis pasirengimas prezidento rinkimams prasideda **vietiniuose partijų komitetuose.** Atskiroj vietovėj susirenka keletas vietinių partijos veikėjų ir jie nutaria, kas iš jų dalyvaus **apskrities partijos konferencijoje** (kiekviena partija tą daro atskirai). Vietos visuomenė paprastai nei nežino, nei kada toks pasitarimas įvyko, nei kas jame dalyvavo, nei ką siunčia į apskriti. Sužino apie tai iš laikraščių, bet ir sužinoje nieko negali pakeisti, nes visuomenės niekas nesiklausia, kas turi vykti į partijos suvažiavimą apskrities centre.

Tie delegatai susirenka apskrityje ir jie išrenka delegatus nuo apskrities į **valstybės partijos konferenciją.** Čia jau gali dalyvauti ir šiaip piliečiai, gali matyti ir girdėti, kas renkamas į valstybės konferenciją, tačiau nei savo valios nei nuomonės toki žiūrovai negali pareikšti. Maža kas ten iš pašaliniu ir lankosi. Valstybės konferencijas partijos irgi šaukia kiekviena atskirai.

Valstybės konferencija jau renka delegatus į visuotinę — **visų JAV partijos konferenciją.** Valstybės konferencija esti nemaža, bet paprastai ten dalyvauja gubernatorius (jei jis tos partijos), senatoriai, partijos vadovybės nariai — tik keli asmenys — nulemia, už kokį kandidatą ir prezidentus turės balsuoti išrinktieji delegatai. Kartais, žinoma, delegatai kiek pasiskirsto, jeigu ne vienos nuomonės yra vietos partijos vadai.

* * *

Tose šešiolikoje valstybių, kur yra pirminiai rinkimai, delegatus į bendrąją konferenciją renka visi rinkikai. Bet ir čia nuo partijos vadų priklauso, kokius kandidatus pasiūlo delegatais, o be to, delegatai neprivalo būtinai balsuoti už tą kandidatą, už kurį jie buvo žadėję balsuoti, kai juos rinko į konferenciją. (Išskyrus New Hampshire ir Wisconsin). Jie gali galutinių nominacijų metu "apsigalvoti", o tas "apsigalvojimas" paprastai pareina nuo kombinacijų, kurias veda didieji partijos vadai. Čia galutiniai sprendimai dažniausiai padaromi "prirūkytame kambaryje" ir didelė konferencija pagaliau nubalsuoja, kaip ten sutarta keleto žmonių. Vadinasi, tie **keli žmonės, jei dar nenustato galutinai, kas tikrai bus prezidentas, tai nustato, kas tikrai juo nebus.**

* * *

Rinkimų metu rinkikai irgi dar nebalsuoja už tą ar ta asmenį į prezidentus, o renka tik tos ar tos partijos elektorius, kurie išrinkti tačiau nebūtinai privalo balsuoti už savo partijos kandidatą (nors paprastai "išdavikų" nebūna).

Jei yra trys kandidatai ar daugiau, tai ne vienas gali negauti elektorių balsų daugumos. Tokiu atveju **Atstovų Rūmai** renka prezidentą iš trijų daugiausiai balsų gavusių kandidatų.

(Šiais metais irgi žada būti trys kandidatai. "Progresyviųjų" partija žada siūlyti vieną advokatą, gynusi vieno komunistų vado bylą, o į viceprezidento vietą numatoma dainininkas Robesonas, komunistų "dievukas", negras. Pereitą kartą šalia Wallace į viceprezidentus kandidatavo nuo tos partijos irgi dainininkas — kaubojus).

* * *

Kiek tai liečia demokratų partiją, kuri dabar yra valdžioje, tai kandidato parinkimas praktiškai priklauso beveik nuo vieno asmens, būtent, nuo paties prezidento Trumano. Jis yra savo partijos "bosas". Nors yra ir "revoliucionierių", kaip Keefauveris, bet manoma, kad vargu ar jis galės partijos konferencijoje nugalėti Trumaną.

* * *

Gal tokia rinkimų tvarka atrodo labai nedemokratiška? Taip, ji praktikoj gerokai skiriasi nuo to, ko paprastai tikimasi, sprendžiant apie rinkimus vien tik iš konstitucijos ar rinkimų įstatymų. Tačiau amerikiečiams dėl to netenka nusiminti, kadangi rinkimuose paprastai visur taip esti, kad veiklesnieji, gabesnieji organizatoriai, turintieji organizaciniu bei propagandiniu priemoniu išryškina savo kandidatus ir kitus nustelbia, nors šiaip jau gal ir tie turėtų balsuotojų tarpe pasisekimo. Dar niekas nesugalvojo tokio rinkimų būdo, kuriam nebūtų galima ko nors prikišti.

D. B.

Kaip bus su Genocido Konvencija?

Kova prieš genocidą (tautžudystę) yra kiek panaši į kovą prieš baudžiavą šimtą metų atgal. Ne vienas Rusijos carų bandė panaikinti baudžiavą, bet baudžiavos šalininkai — Rusijos, Lenkijos ir Lietuvos dvarininkai, neskaitant mažos išimties, tiek buvo įtakingi, kad carai jų bijodavo. Tik Aleksandras II išdrįso panaikinti baudžiavą. Bet po to jis buvo nužudytas.

Turbūt ir Mrs. Elenora Roosevelt kartu su Mr. Robertu A. Taftu yra daug kartų baisesnės šių laikų baudžiavos šalininkai, kad drįsta šiuo laiku daryti pasipiktinimą sukeliančius pareiškimus. Įdomu, ar juodviejų pareiškimai atstovauja Baltuosius Rūmus ar tik pietinių valstybių magnatus?

Ponios E. Roosevelt pareiškimas, kuris verkamiai nuskambėjo viso pasaulio spaudoje, pagal paskutinį Dirvos korespondento pranešimą iš Paryžiaus, atitaisytas. Bet kad šiuo klausimu daug kas netvarkoj, matyti ir iš sen. R. A. Tafto pareiškimų.

Toks pareiškimas iššaukė pasipiktinimą ir protesto audrą ypač pavergtų tautų bendruomenėse, iš kurių parašyta daug kolektyvių ir pavienių protesto rezoliucijų bei laišku pačiai pareiškėjai, JAV prezidentui, ministeriams, senatoriams ir JTO delegacijoms.

Ohio valstybės senatorius ir kandidatas į JAV prezidentus Robertas A. Taftas išsiuntinėjo laišką, atsakydamas tiems, kurie teiravosi, kokia jo nuomonė apie Genocido Konvenciją, draudžiančią tautinių, etninių arba religinių mažumų naikinimą. Jis rašo:

Ši sutartis buvo persiusta senato Užsienio Santykių Komitetui, ir aš manau, kad šiandien yra labai mažai spaudimo iš Valstybės departamento pusės, kad ji būtų ratifikuota. Spėjama, kad Valstybės departamentas nesistengs šios sutarties pravesti, kol jie neįtiks sutarties, liečiančios Žmogaus Teisių Deklaraciją.

Kai dėl tų dviejų sutarčių, tai aš esu stipriai įsitikinęs, kad jokioje sutartyje neturėtų būti tiesioginiai ar netiesioginiai sutikta įsteigti tarptautinį įstatymą, kuris veiktų tiesiog, kaip baudžiamasis aktas prieš bet kuri Jungtinių Valstybių pilietį šios šalies ribose. Aš manau, kad ši šalis turėtų sutikti derinti savo elgesius, kaip tauta, su įvairiais įstatymais, reguliuojančiais tautų veiklą, ypač kiek tai liečia agresiją; bet net ir šituo atveju mus neturėtų saisti (riš ti) įstatymas, kuriam mes nesame davę savo pritarimo iš anksto. Kitais žodžiais, aš norėčiau pavesti jokių įstatymų darymo tarptautinei įstatymų leidimo įstaigai.

Kiek painus yra Mr. R. A. Tafto laiško turinys, tiek jis yra aiškus skaitant tarp eilučių. Kandidatas į JAV prezidentus gerinasi savo rinkėjams, ypač pietų valstybėse, kur dar žymu baudžiavos sąlygų.

Jeigu abudu paminėti pareiškimai reiškia ir Baltųjų Rūmų nuomonę, tai kodėl ten dar nedrįstama viešai pareikšti, kad Genocido Konvencija nebus ratifikuota, kol nebus panaikinta priespauda vienos rūšies žmonių pietinėse valstybėse. Tada žinotume kur mes esame ir ko galima tikėtis.

Pasigailėjimo verta JAV delegacijos JTO konferencijose padėtis, kada, pačioms JA Valstybėms raginant, apie 30 valstybių Genocido Konvencija yra ratifikavusios, o JAV to nepadariusios, sekant Mr. Robert A. Taftą, kad toks tarptautinis baudžiantis įstatymas negalėtų būti pritaikytas pačiose JA Valstybėse. Jos padėtis tikrai nepavydėtina

Ed. Karnėnas

Atvezėme Lietuvos pagalbos šauksmą

New Yorko vasario 16 minėjimas

Didžiojo New Yorko lietuviai šiemet Vasario Šešioliktosios šventę minėjo ypatingo ryšio su kenčiančia Tėvyne ženkle. Daugiau kaip du tūkstančiai šventės minėjimo dalyvių Webster Hall patalpose savo akimis pamatė ir išgirdo prabilusius savo tautiečius, prasiveržusius iš už geležinės uždangos ir į laisvąjį pasaulį atnešusius pavergtosios Lietuvos pagalbos šauksmą.

Prieš kelias dienas į New Yorką iš Muencheno atskridę trys lietuviai jaunuoliai žvėjai, kurie pernai liepos mėn. 17 d., laivo kajutėje užkalę rusus, patį laivą pasuko į Švedijos krantus ir paskui išlipo į krantą, buvo paskutiniųjų dienų New Yorko lietuvių svarbiausia kalbų tema. Ji buvo ir svarbiųjų minėjimo kalbėtojų lūpose. Tiek Gen. Konsulas J. Budrys savo kalboje, tiek adv. Paulauskas, J. Audėnas ir kt. tą jų drąsų žygį minėjo kaip lietuvių tautos nenurimstantį laisvės troškimą, čia pat primindami ir mūsų pareigą visais galimais būdais kovoti už jos laisvę.

Gana susijaudinę, pripildytojoj Webster Hall, keliais žodžiais prabilo laivo kapitonas Lionginas Kublickas ir Edmundas Paulauskas. Jie nepasakojo, kaip daugelis tikėjosi, dabartinio Lietuvos gyvenimo, bet trumpai tepareiškė: Esame iš kenčiančios Lietuvos. Laisvajam pasauliui atvežėme jos pagalbos šauksmą. Dėkojame, kad mums padėjote atvykti Amerikon.

Tuojau padarius rinkliavą, Lietuvos laisvinimo reikalams surinkta 1,369 dol.

Meninę minėjimo dalį atliko Lietuvos Operos solistė Vincė Jonuškaitė ir Metropolitan operos solistas Algirdas Brazis. Jie, akompanuojant Aleksui Mrozinskui, dainavo lietuvių liaudies dainų ir operų arijas. Publikai karštai prašant, pakartotinai bisavo, o pabaigoje pasirodė su J. Tallat-Kelpšos "Oi, berneli vientūri", Mykolo Liuberskio diriguojamas Brooklyno Operetės Choras, minėjimą pradėjęs Amerikos ir Lietuvos himnais ir ypatingai jautriai nuskambėjusia "Apsaugok, Aukščiausias", vėliau, mišriame sąstate ir atskirai vyrų choru, padainavo visą eilę lietuvių liaudies ir lietuvių kompozitorių kūrinių.

Svečių kalbėtoju buvo Brooklyno atstovė JAV Kongrese-Edna Kelly. Prisiminusi, kad vasaris ir Amerikai yra svarbus Lincolno ir Washingtono šventėmis, ji sustojo ties Vasario 16aja, pabrėždama, kad laisvasis pasaulis vis labiau organizuojasi, ir ateis ta diena, kai Lietuva ir kt. pavergtosios tautos vėl atsikels laisvam ir nepriklausomam gyvenimui.

Iš svetimtaučių lietuvius sveikino New Yorko miesto mayoras Vincent Impellitteri ir New Yorko valstybės gubernatorius Thomas E. Dewey. Jų sveikinimo telegramas minėjimo dalyviams perskaitė New Yorko Tarybos sekretorius adv. St. Briedis. Taipgi buvo pranešta, kad yra sveikinimai iš VLIKo ir visos eilės JAV senatorių ir atstovų ir perskaitytos rezoliucijos, kurias susirinkusieji priėmė Lietuvos laisvinimo reikalu.

Minėjimas baigtas Operetės Choro vyrų daina "Pajūriais pamariais". Visiems sustojus lietuviai legionieriai, kurie minėjimo pradžioje buvo įnešę savo legijonų ir Lietuvos vėliavas, pabaigoje jas išnešė.

Po to, gausūs newyorkiečiai ir jų svečiai iš artimų ir tolimų apylinkių dar pasiliko salėje pasišnekučiuoti, bet nešoko, nors šokiams rengėjų buvo paimtas orkestras. Gal kalbų, gal bendros nuotaikos paveikti, ypač, kad ir kenčiančios Tėvynės atstovai pareiškė, jog ir Lietuvoje minima Vasario 16, bet tik kiekvieno širdyje, iš dviejų tūkstančių dalyvių per visą vakarą tešoko apie 50 porų. Dėl šokių New Yorke buvo susiskaldžiusios visuomenės nuomonės.

* * *

Vasario Šešioliktąją paminėjo ir New Yorko Lietuvių Spaudos Klubas savo specialiam parengime, įvykusiame vasario 16 d. McAlpin viešbutyje. Ta pačia proga buvo paminėta ir Spaudos 15 metų veiklos sukaktis.

Minėjimas pradėtas himnais, kurių JAV sugiedojo Salomėja Čerienė-Mulks, o Lietuvos — Vincė Jonuškaitė, akompanuojant Aleksui Mrozinskui.

Kalbas pasakė vicekonsulas Anicetas Simutis, New York Times atstovas Otto Tolišius, Amerikos Lenkų Kongreso atstovas Mr. Lyszak, Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė Mall Jurma, "Voice of America" lietuvių skyriaus atstovas Pov. Labanauskas, P. Jurgėliūtė-Beverage, Aleksis Rannit, Tūbelytė-Kulman.

Be sveikinimų, kuriuos svetimtaučiai kalbėtojai pareiškė lietuviams, ypač įdomios buvo Ottono Tolišiaus mintys. Jis, Mažosios Lietuvos sūnus, apie ką pats nabrėžė pradėdamas kalbą, jau ilgas laikas dirba New York Times ir yra vienas iš nedaugelio pačių įtakingiausių redakcijos štabo narių. Jo nuomone, (o tokia esanti ir patiės laikraščio), vienintelė išeitis be karo norint atstumti sovietus į jų teritoriją ir tuo pačiu išlaisvinti pavergtąsias tautas ir valstybes, yra Vakarų Europos Federacija.

Kalbų protarpiais dainavo Vincė Jonuškaitė, akompanuojant A. Mrozinskui. Programą vedė Klubo sekretorius adv. St. Briedis, pavaduodamas tuo metu Washingtone Lietuvos reikalais besilankiusį Klubo pirmininką A. S. Trečioką. Adv. St. Briedžiui talkininkavo Salomėja Čerienė - Mulks.

Vėliau tose pačiose patalpose įvyko draugiškos vaišės

* *

Metropolitan Operos solistas Algirdas Brazis, kuris šiuo metu jau baigia savo pirmąjį darbo sezoną New Yorke ir kartu su operos kolektyvu dalyvaus gastrolėse JAV ir Kanadoje, gavo iš Metropolitan operos reikalų vedėjo Rudolph Bing pranešimą, kviečiantį pasirašyti sutartį dainuoti operoje ir 1952-1953 metų sezonui.

Pereitą šeštadienį Algirdas Brazis pirmą sykį dainavo Yamadori partiją G. Puccini operoje "Madama Butterfly". Taigi, pamažu mūsų dainininkas gauna dainuoti ir didesnes roles. Ta jo pažanga ypač džiugi, nes išsyk prasimušti prie didžiųjų rolių čia yra be galo didelė konkurencija.

*

Stepo Zobarsko redaguojamas žurnalas "Gabija" kovo mėn. 9 d. ruošia Brooklyne pirmąjį šiais metais literatūros vakarą, kurio programoje dalyvaus Bernardas Brazdžionis, Antanas Gustaitis ir Henrikas Kačinskas, dainuos Alg. Kačanausko vadovaujamas vyrų balsų kvartetas. Vakaras įvyks Apreiškimo par. salėje.

MIN. KAZIO ŠKIRPOS PAREIŠKIMAS
DĖL LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTO

Didžiai Garbiamieji,

Nuolankiai prašau teiktis paskelbti Jūsų laikraščio artimiausioje laidoje sekantį pareiškimą:

Laike savo interview spaudos atstovams š. m. vasario 2 d. Brooklyne Vliko ir jo Vykd. Tarybos narys, p. J. Brazaitis, pareiškė neva Lietuvių Aktyvistų Frontas (sutrumpintai vadinamas LAF- įteikęs prašymą įstoti į Vliką.

Kaip LAF sudarymo iniciatorius ir asmuo, pastatytas šios organizacijos priešakyje bei atsakingas už jos laikyseną, skaitau savo pareiga pareikšti, jog suminėta žinia neatitinka tikrenybės: LAF jokio pareiškimo įstoti į Vliką nėra padaręs ir to padaryti negali, nes nelaiko savęs jokia partija ar politine srove, kad galėtų pretenduoti į vietą Vlike, kaip grynai politinį organizmą.

LAF buvo sudarytas apjungimui mūsų tautos ryžtingesniųjų elementų absoliutinės tautinės vienybės ir drausmės pagrindu, nežiūrint kas kokiai priklausė politinei srovei ar, iš viso, nepriklausė jokiai partijai. Jo pagrindinis tikslas buvo įvykdyti bendrą mūsų tautos pasiryžimą už atstatymą Lietuvos nepriklausomybės, kada tam buvo susidariusios sąlygos, ir tą savo įsipareigojimą jis tęsėjo forma 1941 m. birželio 23 dienos mūsų tautos sukilimo.

Ar ir kada LAF galėtų būti pašauktas naujai kovotojiškai veiklai Tėvynės — Lietuvos labui, apie tai gali spręsti ne paskiri buvę jo nariai, nuėję į partijas ar šiaip į politines grupes, bet tik LAF Vadovybė pagal bendrą susitarimą su Vliku ir atsižvelgiant Lietuvos diplomatijos nusistatymo.

Su tikra pagarba

Kazys Škirpa

IŠ LAIKRAŠČIŲ

SANDAROS ŽODIS LIAUDININKAMS . . .

Paskutiniuose Vienybės numeriuose liaudininkų tarpusavio ginčo reikalais pasisakė B. Beliukas, K. Žalkauskas, M. Mackevičius. Į jų tarpą su aštriu rašiniu įsiterpė ir S. Žymantas. Naujienose pasisakė kiti, prisidengę slapyvardėmis ir taip pat parodę, kad liaudininkuose užvirus tarpusavė kova.

Paskutiniam Sandaros numeryje, nors tiesioginiai ir neminint liaudininkų vardo, pasakyta:

"Dvi vienos užjūrio partijos grupės, besivedžiamos tarpusavyje ivairiuose laikraščiuose, bando įvelti arba net įieškoti prickabių prie atskirų sandariečių ir pačios organizacijos. Vienus mūsiškius priskiria prie vienos kategorijos, kitus prie kitos.

Tokio "patarnavimo" mes nesame prašę nei iš jų, nei iš kitų. Mes nesimaišom į anųjų vidujinius reikalus, ir mes nenorim, kad kiti maišytusi į mūsų. Sandariečiai yra pakankamai patyrę tvarkyti savo interesus be diktavimo iš pašalies, ir kokių nors intryguojančių mekleryščių jie netoleruos".

NUOMONĖS

BALFAS IR ŠELPIAMIEJI

Prieš save turju laišką, neseniai gautą ir vieno tremtinio, pasilikusio Vokietijoje. Jame tarp kitko rašoma: "Mums truputi nesuprantamas Balfo nusistatymas šelpti jau nuvykusius į U.S.A., o tuo tarpu mes palikti Dievo valiai . . . Čia gi Balfo tarnautojai tarnauja tik tam, kad algas gavus, nes ju perdaug iki šiol buvo, o likusiems dalinti nebuvo nei ko nei kaip. Dar vienintelis Tėvas Bernatonis visą savo energiją ir sveikata aukoja pasilikusiems ir dalinasi ir šiaip savo menkais ištekliais. Retkarčiais gaudavome ir Balfo gėrybių, pieno miltelių, cukraus, kiaušinių miltelių ir kartais dipukišku, lagerinio tipo rūbų. Tad nestebėtina, kad turime mažiausiai nenkios dienos pasniko per savaitę. Viena paguoda, kad sakoma ir Šv. Rašte parašyta "Vargšams Dangus".

Dabar pažiūrėkim, kaip mes galim jiems padėti aukomis per Balfa. Sakysim. Balfo centras turi šešis apmokamus tarnautojus. Ju kukli alga 250 dol. mėn., taigi per mėn. algoms reikia 1500 dol. Tai reikia nemažos lietuvių kolonijos, kad surinktų auku tiek vieno mėnesio algoms. Na, o jei, kaip dabar girdėti, Balfo pirmininkas ir vėl žada važiuoti į Europa aplankyti tremtinius, dar tam tikra suma surinktų auku vėl nueis šelpiamųjų nenaudai. Tai kokia gi pagalba gali sulaukti šelpiamieji? Tik trupinius, bet ir tų maža.

Aš neinu prieš Balfą ir šalpą, bet reikia rasti būdą, kad ir našlės skatiką pajustų šelpiamieji. Juk kiekvienas aukodamas sunkiai uždirbtą dolerį nori jausti, kad jis palengvino vargstančio padėtį, o nepasiliko jo pinigai šiapus Atlanto.

Ig. M-lis

GERA KOMBINACIJA . . .

Vasario 5 d. "Draugas" viename iš vedamųjų straipsnių rašo: **"Reikia manyti, kad ir kitas didysis koncertas, kurį rengia mūsų bendradarbių klubas, bus sėkmingas. Jis įvyks balandžio 27 d. Chicagos operos rūmuose. Jo visas pelnas eis naujo lietuviško romano premijai. Tai irgi bus gera kombinacija . . ."**

Kombinacija iš tikro gera. Kai Čiurlionio ansamblis pradėjo savo veikla Amerikoje, buvo girdėti susirūpinimų — ar nereiktų sudaryti koki mecenatų klubą jo veiklai paremti. Tiesa, tie susirūpinimai toliau kalbų taip ir nenuėjo. Bet dabar paaiškėjo, kad nei nereikėta, nes Čiurlionio ansamblis, pasirodo, ne tik pats nereikalingas jokių mecenatų, bet pats jau virto pastoviu "Draugo" literatūrinės premijos mecenatu.

Bet leiskite man čia nurodyti dar i viena kombinaciją. Tame pačiame numervje, 2-me puslapyje "Draugas" apie savo literatūrinių premiju mecenatą, nors vardu jo ir neminėdamas, tik mažuoju pirsteliu į ji rodydamas, štai kaip rašo: **"Kartais pasitaiko ansamblių istorijoje, kad stiprį asmeninė vadovo įtaka ir dažnas jo kūrinių interpretavimas nukreipia muzikinę veiklą perdaug siaura vaga . . ."**

Nežinau, ar tikrai šita atsiliepimų kombinacija labai nusisekusi, bet ji bent jau savotiškai įdomi . . .

J. D., Detroit, Mich.